

Tardoskeddi **HIRMONDÓ**

TVRDOŠOVCE
TARDOSKEDD
1221–2021

TARDOSKEDD KÖZSÉG MAGAZINJA

XXIV. évfolyam | 2. szám | 2021 augusztus | Ára: 1,20 €

ISSN 1339-2530

Tisztelt Olvasó!

„A múlt tisztelete az a vallás, amely az új nemzedék köteléke.

Ne veszítsünk el semmit a múltból, mert csakis a múlttal alkotjuk a jövőnket! „

A Tardoskeddi Hírmondó jelen száma egy rendkívüli kiadvány a szó minden jelentésében. Az első írásos feljegyzéstől 800 év telt el. Tardoskedd „történelem viharában” számos esemény, átalakulás zajlott. Változott több alkalommal a községünk neve, lakosainak a száma, nemzetiségi összetétele és még folytathatnám. Az idő foga azonban nem fogott ki az itt élő tősgyökeres emberek hozzáállásán, segítőkészségén. A hajdani Kárpát-medence földjén több mint ezer év óta tiszteletben élnek együtt különböző nemzetek. E tény alól községünk sem kivétel. Nem véletlen tehát, hogy közös a múltunk, örömünk, bánatunk, hétköznapiaink és

ünnepeink településünk valamennyi lakosával.

A kiadványunk jelen száma

nem csupán érdekesek, hanem tényszerű információt is hordoznak. Mire az utolsó

izgalmas és gazdag információ-gyűjteményt tartalmaz, amely nemcsak a múlt, hanem a jelen értékei előtt is tisztelegni kíván. Egyfajta esszenciaként láttatja az időt, a változást, melyen keresztül haladt községünk. Az újságban sorakozó cikkek, képek

oldalhoz ér a Kedves Olvasó, betekintést nyer Tardoskedd történelmi eseményeibe, címereinek kialakulásába, megismerheti községünk díszpolgárait, visszatekintést olvashat a rendszerváltás előtti és utáni polgármesterek időszakáról. Érdekes olvasmány a szer-

vezetek, intézmények beszámolóit. Megállítják az időt a régi játékok, a hagyományok felidézésével. Kikapcsolódást nyújt a keresztrejtvény, a háziasszonyok rovata, a receptek.

A most kezükben tartott Tardoskeddi hírmondó egy üzenet is tartogat a szülőföldről, nemcsak a jelenkorában községünkben élő emberének, hanem a távolra szakadt fiainak, barátainak is. A jelen ismerete mellett, a múltunk, akár egy töredékét is ismerni kell mindenkinek, aki Tardoskedden él vagy élt! Hiszen csak úgy válhatunk aktív, szerves részévé a szűk társadalmunknak, ha elfogadjuk a múltját, szokásait, hagyományait, a generációk eredményeit. Ezek ismeretében tervezhetjük a jövőt!

Kedves olvasó!

Nagy szeretettel ajánlom újságunkat, forgassa örömmel!

Tóth Marián
polgármester

Tardoskedd legrégebbi írásos emlékei

A település keletkezésének első jelei a késői bronzkor idejére tehetőek. Ezt ásatások bizonyítják, amelyek arról is bizonyosságot adnak, hogy ezen a területen már éltek emberek a kései ill. a korai római korokban. Egyes források szerint 2-3 km délre Tardoskeddtől húzódott a híres LIMES ROMANUS.

Az első írásos emlék 1221-ből származik. Az esztergomi káplánság archívuma szerint II. Endre magyar király a már létező települést az osztrák „HEILIGEN KREUZ” kolostor szerzeteseinek, ún. cisztercitáknak ajándékozta, akik a 15. században a településen gazdasági udvart alapítottak. A település jelentős középkori út mentén terült el, amely a magyar királyok székhelyétől indult és Csehországba, valamint Lengyelországba vezetett. A Szent Kereszt ciszter-

citái később a tulajdonukban lévő Tardoskeddet elcserélték Parachan-ra (Vajnory). A vagyonszerét III. Endre király

Tardoskedd az esztergomi érsekség tulajdona volt. Az okirat a Szentföld védelmére szedett pápai tized gyűjté-

1297. június 11-én írta alá. Nagy valószínűség szerint ez már valódi írásos emlék. Következő írásos emlékünkből 1332-ből származik, amikor

séről tesz említést. Az utolsó középkori irat, amelyben megemlítik Tardoskeddet 1510-ben íródott és Bakócz Tamás esztergomi érsekhez kapcsol-

ódik. A lakosság felmentést kap benne az egyházi tized fizetése alól, de Szent Mihály arkangyal ünnepére minden jobbágy köteles kilencedet beszállgatni a terméséből és javaiból.

A 13. századtól kezdődően Tardoskeddet, mint virágzó vásárhelyet említik, ahol a vásárok mindig keddi napon zajlottak. Minden bizonnyal erre az időre vezethető vissza a község neve is: Tardoskedd. 1332-ben az uralkodó Károly Róbert TURDESQUED néven említi a települést. A 14. században a falu fokozatosan fejlődik, és a neve is többször változik: TORDUSKEDD, TARDOS KEGY, TOROSKEGY, TARDOSKEDDY és végül TARDOSKEDD. A hivatalos szlovák neve TVRDOŠOVCE, 1949-től használatos.

bsz

800 év legfontosabb eseményei Tardoskedd történelmében

1221 – az első írásos emlék a községről.
1241 – tatárdúlás – a korabeli Tardoskeddet a falut körülvevő mocsarak mentették meg a pusztulástól
1317 – Tamás esztergomi érsek önálló plébániát alapított a községben és bővítette a ciszterciák által épített templomot
1530 – törökdúlás – a törökök 34 házat égettek fel a faluban
1585 – pestisjárvány
1594 – 1598 – az első postaállomás és út Tardoskedden keresztül
1637 – III. Ferdinánd császár mezővárosi címet adományozott Tardoskeddnek
1704 – 1710 – állandó kuruc tábor a faluban. Gróf Bercsényi Miklós Tardoskeddről írja jelentéseit II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek
1730 – 1732 – első ízben érkeztek telepesek Tardoskeddre és környékére Trencsén és Kiszuca vidékéről (Gombik, Budík, Cibulka, Brat vezetéknév)
1734 – másodszor érkeztek telepesek főleg Morvaországból (Vanya vezetéknév)
1785 – a jobbágyság megszüntetése
1808 – tifuszi járvány. Az Ispita építése
1824 – 1825 – himlőjárvány
1831 – kolerajárvány
1847 – az iskola építése
1849. július 23-án Pozsonyba kivégezték Bugyik József, Tóth József és Drexler Ferenc tardoskeddi lakosokat. Az 1848/1849-es szabadságharcban mintegy 100-120 tardoskeddi esett el
1850 – a Budapest-Bécs vasútvonal építése tardoskeddi megállóval.
1892 – kolerajárvány
1897 – az első artézi kút fúrása a templom mellett
1900 – a vasútállomáshoz vezető út építése
1909 – a leányiskola bővítése
1910 – a római-katolikus fiúiskola építése
1914 – 1918 – az I. világháború
1918 – az I. világháború vége. Az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlása. Létrejön a Csehszlovák Köztársaság
1919. január – Tardoskeddet elfoglalta a csehszlovák hadsereg
1922 – a első futballmérkőzés az Akományon (Tardoskedd-Érsekújvár 1:1)
1928 – az Érsekújvár-Pozsony országút építése a falun keresztül
1933 – teljeskörű villamosítás Tardoskedden
1938. november – Tardoskeddet a Horthy-féle Magyarországhoz csatolták
1939 – 1945 – a II. világháború
1945. március 28-29. – a Vörös Hadsereg felszabadította a falut
november – Tardoskedd ismét a Csehszlovák Köztársasághoz tartozik
1947 – a magyar nemzetiségű lakosság kitelepítése Csehszlovákiába és szlovákok betelepítése a községbe
1948 – a magyar nemzetiségű lakosság kitelepítése

Magyarországra és magyarországi szlovákok érkezése Tardoskeddre a lakosságcsere keretében

1949. január 1. – Tardoskeddet az Érsekújvári járáshoz csatolták

1957. szeptember 1. – megnyílt a kilencéves magyar nyelvű alapiskola

1963. március – nagy árvíz Tardoskedden

1976. augusztus 31. – az új iskolaépület átadása

1978 – 1986 – a gázvezeték kiépítése a faluban

1989. november – rendszerváltás

1993. január 1. – Csehszlovákia megszűnése. Tardoskedd a Szlovák Köztársaság része lett

1994 – a temetőtemplom építése, a községi vízvezeték-rendszer kiépítése

2001 – Szent István szobrának felavatása

2006 – az első bérlakások építése

2009 – a Falumúzeum megnyitása

2010 – a Faluház átadása, a faluközpont felújítása

2013 – a termálfürdő korszerűsítése és a sportpálya felújítása, a régi állomásépület lebontása, majd az új vasútállomás épületének átadása, az iskolák épületeinek termálvízzel való kifűtése

2014 – a Vásárcsarnok megnyitása és a Szolgáltatások háza felújítása

2015 – a faluközpont és a Községi hivatal teljeskörű felújítása

2018 – a római-katolikus templom teljes külső felújítása

2019 – a templom kertjében megépült a keresztút

2020. január – a víztorony - Tardoskedd legmagasabb építménye – átadása, a Faluház kibővítése egy új szárny hozzáépítésével

2020–2021 – koronavírus (covid-19)-világjárvány

2021 – a csatornahálózat kiépítésének megkezdése Tardoskedden

Összeállította: Birkus Magda

**Forrás: Buda Ferenc – Tardoskedd
Községi krónika**

Ahova érdemes ellátogatni

Tardoskedd Községhez fűződő viszonyomat egészen régre nyúló szálak határozzák meg. Bonyhádon születtem bukovinai székely családban. Városunk már akkor is rendkívül sokszínű volt: békességben éltek egymás szomszédságában felvidékiek, svábok, székelyek. Az utcánkban jó részt Felvidékről kitelepített magyarok laktak, köztük jónéhány Tardoskeddről kitelepített család. Bár kisgyermekként még földrajzilag nem tudtam beazonosítani, mégis hol helyezkedik el a település, mégis érdekes volt hallgatni az idősebb szomszédok történeteit, akik csillogó szemmel beszéltek szülőföldjükről, Tardoskeddről. Politikai pályám kezdetén, frissen megválasztott, fiatal országgyűlési képviselőként mosolyogva gondoltam vissza ezekre a gyermekkori beszélgetésekre, hiszen úgy hozta az élet, hogy az első intézkedés, amiben már aktív részt vállaltam, az a két település közötti testvérkapcsolat megvalósítása volt. A

partnerségről szóló dokumentumot 1998. június 20-án, egy gyönyörű ünnepség keretében Oroszki István akkori bonyhádi és Kele Lajos akkori tardoskeddi polgármester írta alá. A két település azóta is szoros kapcsolatot ápol egymással. Jómagam számtalan rendezvényen vehettem már részt nem csak országgyűlési képviselőként, de polgármesterként is. A kétezres évek végén elhatároztuk, hogy az 1848-49-es forradalomra és szabadságharcra emlékezve, a két település polgármestere egymás megemlékezésére ellátogatva köszönti a helyi közösséget. Ezt a hagyományt azóta is őrzi mindkét város mindenkor vezetőse, hiszen soha nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy bár elválasztottak benünket egymástól, mégis mindannyian egy közös haza polgárai vagyunk. A későbbiekben olyannyira a szívemhez nőtt a tele-

pülés, hogy az Országgyűlés Nemzeti Összetartozás Bizottságának elnökeként az egész bizottságot magammal vittem egy tardoskeddi látogatásra, melynek emlékét szintén jó szívvel őrzöm. 2008-ban abban a megtiszteltetésben részesülhettem, hogy a település tiszteletbeli polgárává választottak. A kitüntetés rendkívül jó érzéssel töltött el, hisz az embernek onnan esik a legjobban az elismerés, ahol ő maga is otthon érzi magát. Tardoskedden otthon érzem magam, köszönhetően a kedves és vendégszerető lakosoknak, a szép és rendezett környezetnek, a kiemelkedő vezetésnek és nem utolsósorban a földkeresség legfinomabb rétesének. Sok helyen megfordultam már a világban, de bizton állítom, hogy ahhoz a réteshez fogható, amit a tardoskeddi asszonyok készítenek, nincs máshol a világon.

Azt, hogy az udvardiak vagy a tardoskeddiek templomtornya a magasabb, nem tudom, azt viszont igen, hogy Tardoskedd egy olyan település, ahova érdemes ellátogatni. Büszkék lehetnek otthonukra!

Potápi Árpád János
Miniszterelnökség-nemzetpolitikaért felelős államtitkár

Valahol otthon lenni

A kilencvenes évek elején történt, az Amerikai Egyesült Államokban. A kelet-európai forradalmi változások után oly módon is segíteni akartak az új demokráciáknak, hogy meghívtak néhány újonnan megválasztott parlamenti képviselőt, hogy a gyakorlatban mutassák meg, hogy működik mindez náluk. Büszkén mutogatták Washingtonban az intézményeiket, Philadelphiában az épületet, ahol a Függetlenségi Nyilatkozat szövegéről vitáztak, büszkén mondták: „Nézzék csak, képviselő urak, az az épület már 340 éves, amaz 420, itt is, ott is fontos dolgok történtek.”

Magam is a delegáció tagja voltam, s megvallom, némi malíciával hallgattam a szövegeiket. Európában nem is komolyan vehető település az, amelynek a története nem nyúlik vissza 6-7 évszázadnál többre. Mégis, tiszteltem a lelkesedésüket, a múlt iránti tiszteletüket, amelyből érződött, tudják, hogy a jelenük ezek nélkül az események nélkül nem lenne olyan, amilyennek ismerjük.

Nos, most Tardoskedd is ünnepel és emlékezik. Nyolc évszázadnyi múlt tiszteletre méltó hagyaték. Van benne jó is, s vannak megpróbáltatások is – de ilyen az élet. A fényt követi az árnyék, s a kettőből áll össze nem csak az emberi egyéni lét, hanem az emberi közösségek élete is. S

az egyén is, a település is attól lesz nagy és erős, ha felvállalja múltját, s arra építve igyekszik jövőt építeni magának. Ha nem hagyja el magát, hanem terveket sző, dolgozik, tevékenykedik a jövőért. Nekem meggyőződésem, hogy ez az ilyen ünnepségek értelme: erőt meríteni belőlük a mindennapok gondjainak legyőzéséhez, a jövőnek való nekirugaszkodásokhoz.

Ehhez kívánok én kellő belső tartást, sok erőt és jó kedvet a község minden lakójának. E nemes évfordulón üzeni a világnak: Tardoskedd nem csak volt, de lesz is. Fejlődni, színesedni, gazdagodni akar anyagiakban és szellemiekben is. És megbecsüli önmagát:

megbecsüli őseit, azok erkölcsi hagyatékát, megbecsüli a templomot és az iskolát, az anyanyelvet, a kultúrát: identitásunk alapjait.

Magam – aki ezzel az írással is csatlakozni szeretnék eme felemelő emlékezéshez – azt is szeretném ismételtlen megköszönni, hogy a község méltatott arra, hogy díszpolgárává fogadjon. S hadd áruljam el a tisztelt olvasóknak, hogy a község egy gyönyörű darabja az év minden napján ott van a dolgozószobámban. Miután ugyanis felavattuk Szent István szobrát, a szobor alkotója, Törley Mária azzal lepott meg, hogy a szobor makettjét nekem adományozta. S az azóta itt van előttem, az íróasztalom mellett.

Minden jót, sok sikeres száz éveket még, kedves községünk, minden jót a község minden polgárának!

Csáky Pál

Még sokáig virágozzék Tardoskedd!

Kedves Olvasó!

Először is köszönetemet fejezem ki a Tardoskeddi Hírmondó szerkesztői felé, amiért lehetőséget kaptam, hogy az ünnepi számban néhány gondolatban megfogalmazzam, miért is fontos, különleges nekünk, környeieknek ez a partnerkapcsolat.

A két település sorsa a XX. század történelmi csapásai során fonódott egybe. Ezek a csapások az egész világot érték, nincs olyan része, amely ne szenvedett volna tőlük, de ránk, magyarokra, még a többiekénél is nagyobb terhet róttak. Nem elég, hogy az első világháború után szétszakították az országunkat és innentől országhatár választott el magyart a magyartól, az 1947-es esztendőben a kitelepítéssel újabb tragédiát kellett átélnie sok millió embernek. Ennek következményeként érkeztek tardoskeddiek Környére, ahol újból gyökeret kellett ereszténiük. Ezen családok kapcsolatain keresztül valósultak meg az első közös kulturális programok, majd az 1990-es éveket követően egyre gyakoribb vendégek lettek a környeiek Tardoskedden, és viszont.

Egy 2006. decemberi be-

szélgetésen merült fel, hogy legyünk egymás hivatalos partnertelepülései. A gondolatot gyors tett követte, és 2007-ben a Szent István napokon aláírtuk a hivatalos dokumentumot, így 2007. augusztus 24-e óta Tardoskedd és Környe egymás partnertelepülései. Felemelő élmény volt, amikor dr. Juhász György polgármester úrral aláírtuk a megállapodást. Ugyanekkor örömmel töltött el annak megtapasztalása, hogy a település jelenlegi polgármestere, Tóth Marián is a szíven viseli ezt a kapcsolatot, és munkájával elősegíti a két település közötti összekötő szálak szorosabbra fonását. A két önkormányzat megteremtette a hivatalos keretet, de ami ennél is fontosabb, hogy a települések lakói, civil szervezetei megtöltötték tartalommal azt. Fel sem lehet sorolni azt a számtalan programot, amin 2007 óta részt vettünk, szinte már hazajártunk (és hazajárunk) Tardoskeddre. Az önkormányzatok hivatalos partnerkapcsolati programjai mellett számtalan civil szervezet kötött barátságot egymással. Sőt nyugodtan kijelenthetjük, hogy mindkét oldalon számos olyan rendezvényünk van, melyet egymás nélkül el

sem tudunk képzelni.

Részünkről mindig is nagy megbecsülés övezte ennek a felvidéki településnek a lakóit és vezetőit, hiszen a munkájuknak, életfelfogásuknak köszönhető, hogy az itt élők őrzik nyelvüket, hagyományukat. Nem csak megtartotta a település a magyar óvodát és iskolát, hanem mindig azon dolgozik, hogy fejlessze a magyar nyelvű intézményeit, hiszen ezek jelentik a garanciát arra, hogy az a 800 esztendő örökség, amely minden tardoskeddi kincse, ne vesszen el. Az óvodában és az iskolában, ahol a gyerekek az anyanyelvükön tanulhatnak, ismerkedhetnek meg a világgal, tovább táplálhatják azt a kis magot, melyet otthonról, a családjából hozott a gyermek, és a szeretet táplálja. Azt a szeretetet, amely a szülőföld, a haza és az anyanyelv szeretetében nyilvánul meg, és mutatja meg összetartozásunkat. A politikusok alkothatnak jogszabályokat, újrarajzolhatják az országhatárokat, de az anyanyelv szeretetét, a haza szeretetét, a szülőfalu szeretetét nem vehetik el. Ezt

kitűnően bizonyítja a most 800 éves Tardoskedd, hiszen túlélte a törököt, a labancot, Trianont, a kitelepítést.

Kívánom, hogy még sokáig maradjon meg és virágozzék Tardoskedd, maradjunk egymás őszinte barátai a jövőben is, és legyenek mindig olyan fiatalok, akik ezt a nemes feladatot szeretettel viszik tovább! Isten éltesse a 800 éves Tardoskeddet! Isten éltesen minden tardoskeddi lakost, és az Isten éltesse a partnerkapcsolatot!

Beke László
Környe község
polgármestere

Isten éltesse Tardoskeddet!

Tisztelt polgármester úr, tardoskeddi lakosok! Kedves olvasók!

Ezüton is köszönöm a lehetőséget, hogy a Tardoskeddi Hírmondó hasábjain gratulálhatok Önöknek a település írásos emlékének 800. évfordulója alkalmából! Az ünnepnapok és az évfordulók lehetőséget teremtenek arra, hogy megálljunk egy gondolat erejéig és összegezzük a mögöttünk hagyott időszakot. Az elmúlt másfél évben a világjárvány miatt nem, vagy csak alig nyílt alkalmunk személyes jelenlétünkkel, a széles közönség bevonásával megtenni mindezt. Ami azért is fájó pont mindkét település számára, hiszen 2020-ig el sem tudtuk volna képzelni, hogy Tóth Marián polgármester úr kiváló beszéde nélkül zajlik a március 15-ei ünnepi program Bonyhádon. És számomra is megtisztelő minden alkalom, amikor én szólhatok Önökhöz nemzeti ünnepünkön. A járványhelyzet sajnos ezt nem tette lehetővé az elmúlt időszakban, de gondolatban és az online tér segítségével igyekeztünk áthidalni a személyes kapcsolatok, beszélgetések hiányát. Igyekeztünk minden alkalmat megragadni, amikor köszönthettük egymást. Így történt ez kora tavasszal Kisvejkén is, amikor a Magyar Falu Program-

nak köszönhetően kezdeményezésemre felajánlhatta a község a jó állapotban lévő kisbuszát Tardoskeddnek. Büszke vagyok arra, hogy segíthettem a folyamatot, jó helyre került az adomány.

Hogy mennyire szoros településeink kapcsolata, azt jól jelzik ezek a kiragadott, a teljesség igénye nélkül említett példák is. Ma, amikor megírtam az Önöknek szánt köszöntőmet, június 4-e szerepel a nap-tárban. Idén 101 éve, hogy a trianoni béke feltételeit a magyarok részvétele nélkül határozták meg az 1919-20-as párizsi konferencián, amelyen a győztes nagyhatalmak Európa új rendjéről döntöttek. A Magyar Országgyűlés 2010. május 31-én nyilvánított ezt napot a Nemzeti Összetartozás Napjává. Az erről szóló, 2010. évi XLV. törvény kimondta: „a több állam fennhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek, melynek államhatárok feletti összetartozása valóság, s egyúttal a magyarok személyes és közösségi önazonosságának meghatározó eleme”. Az emberi, családi kapcsolatok, az egymás iránt érzett felelősségtudat, közös gyökereink és magyarságuk megélése egészíti ki mindazt, amit a törvény keretbe foglal. Azt kívánom,

hogy Tardoskedd és Bonyhád 1998-ban létrejött testvértelepülési együttműködése is hosszú távon biztosítsa mindezt a minket követő generációk számára is. Isten éltesse Tardoskeddet az évforduló alkalmából! Remélem, hogy hamarosan személyesen is kifejezhetem gratulációm! Szeretettel:

Filóné Ferencz Ibolya
Bonyhád város polgármestere
Tardoskedd község díszpolgára

Ellenségből barát

2006-ban választottak Tardos község polgármesterének. Egy település új vezetőjeként voltak a tarsolyomban tervek, programok, melyeket rövidebb-hosszabb távon szerettem volna megvalósítani. Ezek egyike volt, hogy Tardosnak legyen egy határon túli testvértelepülése.

Apai nagyapámtól gyerekkoromban sokszor hallottam, hogy élnek barátai, ismerősei Tardoskedden és Jatón is. Arról, hogy ők miért Csehszlovákiában élnek nem kérdeztem, ő nem mondta, viszont így adta magát, hogy Tardoskedd legyen a „testvérünk”. Gondoltam csak felelevenítjük ezeket a régi jó kapcsolatokat s minden megy majd tovább. A történelem oktatásban nem volt szó a felvidéki magyarok kitelepítéséről – a rendszerváltás előtt tanultam – így azok, akik nem voltak érintettek személyesen, vagy ismerőseik által, nem igazán volt fogalmuk a tényekről, így nekem sem. Hiteles információk nem voltak a birtokomban, amikor felvettem a kapcsolatot Dr. Juhász Györggyel, Tardoskedd akkori polgármesterével. Ez volt az oka annak, hogy meglepődtem a kissé hűvös, távolságtartó fogadtatáson. Gondoltam, kiderítem az okot, miért nem volt nagy lelkesedés a „másik oldalon” az ötletem iránt.

Kicsit utánajártam a dolgoknak, beszélgettem olyan tardosiakkal, akik kitelepültek, majd pár év után vissza is költöztek. Ők – jóhiszeműen – úgy gondolták, hogy magyarországi szlovákként jobb lesz nekik a nemzettársaik között élni. Elmondásuk szerint, a toborzók hangzatos ígéretei a jobb életről is segítették őket a döntésben. Tardoskedden döbbsentek rá, hogy a szomszédaink is tisztán magyarul beszélnek, a szlovák csak a kényszeres kommunikáció eszköze, és azokban a házakban,

amelyeket ők kaptak, egy nappal korábban még tősgyökeres tardoskeddiek laktak. Ekkor vált érthetővé, amit a nagyapám mesélt, a kinti tartózkodása alatt óvták attól, hogy közterületen szóba hozza a lakhelyét, mert Tardoskedden a tardosiakat nem tekintették barátoknak, hanem sokkal inkább ellenségek voltak a szemükben, akik elvették mások javait. Az ostoba, embertelen politika becsapta és kijátszotta az amúgy barátságos és jólelkű embereket egymás ellen.

Ezek a szomorú történetek még inkább motivációt nyújtottak ahhoz, hogy szükség van a tardoskeddi kapcsolatfelvételre, a lelki és anyagi károk valamiféle szimbolikus jóvátételére, hogy bebizonyíthassuk, szabadon és tiszta szívvel mindez megfordítható, esély van a közeledésre. Úgy gondoltam, hogy első lépésként Tardosról hozom el az „új kenyeret” a Szent István Napi ünnepségre. A 80 km-es utat – azóta többször is – kerékpárral tettem meg. A Tardoson megszentelt kenyér jelképe-

zi a magyarok határokon átvételő összetartozását éppúgy, mint a testvériséget, barátságot. Tóth Marián polgármester úrral is nagyon jól megértjük egymást, hasonlóképpen gondolkodunk a közös jövőről. A kulturális- és sportkapcsolatoknak is köszönhetően rengeteg baráti kötelék alakult tardosi és tardoskeddi között, függetlenül a nemzetiségtől. Mi boldogan megyünk, és úgy érzem, hogy Tardoskeddről is örömmel jönnek hozzánk a barátok, ismerősök. Irás közben látom magam előtt, ahogyan tardosi és tardoskeddi gyerekek együtt táboroznak Gánton, Buják Vince bácsi farag, Szabó Ferdinánd a kosárfonás rejtelmére okítja a tardosiakat, a ping-pongosok még meccs közben is poénkádnak, tardosi-tardoskeddi iskolások közös programokon vesznek részt, koszorúzunk Szent István Napon és még sorolhatnám. Egy olyan testvérkapcsolatot szerettem volna kialakítani, mely nem csupán formális, a két polgármester „öltönyös-mosolygós-ajándék átadás” aktusa, hanem igazán, valójában a két falu közösségének kapcsolata, amely által baráti kapcsolatok szövődnek, a helyi csoportok egymásra találnak és közös ünnepségek nélkül is, természetes módon működnek, és adnak tartalmat Tardos és Tardoskedd baráti kapcsolatának.

Az elmúlt évekre visszatekintve azt hiszem közösen sikerült az alapokat lerakni, és remélem a jövő ezekre az alapokra szilárdan tud majd építkezni, és emlékeinkben a közös múlt már sokkal inkább ezeket az éveket jelenti majd, mintsem a 70 évvel ezelőtti eseményeket.

Csaban Béla
Tardos Község Polgármestere

Baráti településünk évfordulójára

Kedves Barátaim!

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm Tardoskedd valamennyi polgárát abból az alkalomból, hogy a település idén ünnepli írásos emlékének 800 éves jubileumát. Nyolc évszázada íródott az a dokumentum, amelyben II. Endre az akkori falut a heiligenkreuzi kolostornak adományozta. Érdekes egybeesés, hogy míg Tardoskedd neve 1221-ben került az adománylevélbe, addig Szákszend első okleveles említésére alig 60 évvel később, 1281-ben került sor.

Bár településeink között a kitűnő a kapcsolat nem mérhető évszázadokban, azonban évtizedekben igen, és erre nagyon büszke vagyok. A mintegy másfél órás utazási távolságnak, a földrajzi közelségnek is köszönhetően az elmúlt években rendre többször is találkoztak a két község önkormányzati vezetői, civil szervezetei, polgárai.

A partnerkapcsolatok kiváló ápolóiként kell megemlítenem a nyugdíjas szerveze-

teket. Tardoskeddi meghívásra 2008-ban érkeztek első alkalommal a szákszendi Nyugdíjas Klub tagjai vendégségbe, majd ezt követően, viszonyossági alapon szinte évente találkoztak a települések szépkorú lakói. Falunapok, borversenyek, a tardoskeddi Rozmaring népdalkör vendégszereplése töltötte meg tartalommal kapcsolatunkat.

Az említettek mellett ki kell emelnem a 2016-os Ökoiskolai Programot, amikor Öveges József iskolánk és a Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolájának együttműködő diákjai és pedagógusai ismerkedtek egymással, a két település életével, kultúrájával.

Hasonlóan emlékezetes volt a szákszendi Öveges József iskola elmúlt 55 évét megünneplő programsorozat 2017-ben, amelyet megtisztelt jelenlétével a tardoskeddi iskola igazgatója, Tóth Szilvia, valamint Tóth Marián polgármester úr is. A testvértelepülések képviselői mellett delegációink is rendre meghívást kaptak a

Szent István napi események programjaira, Tardoskedd egyik legnagyobb közösségi eseményére.

Csak pár kiragadott példát említettem, de talán ezek is jó illusztrálják községeink magas szintű együttműködését. Elődeim, Valkó Jenő és László Kálmán polgármesterek egyaránt ápolták, támogatták, gondoz-

ták a kapcsolatokat, s amikor 2019-ben átvehettem községünk irányítását, saját programomban is kiemelt fontosságúként fogalmaztam meg a partnerkapcsolatok további elmélyítését.

Bár új tisztségemben már volt alkalmam fogadni Tóth Marián polgármester urat és

Brenkus Judit hivatalvezető asszonyt, a vizionlátogatásra már nem kerülhetett sor a Covid-19 járvány kitörése miatt. Így – sajnos – csak az internetes felületeken ismerkedhettem eddig az Önök szép községével. Őszintén remélem, hogy a járványveszély elmúltával életünk és part-

nerkapcsolataink ismét visszatérnek a régi kerékvágásba, és újra találkozhatunk, talán a nem is oly távoli jövőben. Szívélyes baráti üdvözzel!

Papp Attila Csaba
Szákszend község polgármestere

Boldog születésnapot Tardoskedd!

Tisztelt Tardoskeddi Barátaink!

Nagy örömmel, tisztelettel és meghatódással tolmácsolom Tardoskedd minden lakójának a Székelyföldi 99%-ban székelyek lakta Zetelaka összes lakójának, a Polgármester Úrnak és az Önkormányzatnak meleg üdvözlését, jókívánságait Tardoskedd írásos emlékeinek 800. évfordulójára.

800 év hosszú idő egy nemzet történelmében. Ugyanakkor bizonyítja azt is és megcáfolhatatlanná teszi, hogy már nagyon régen itt vagyunk a Kárpát-medencében. Tardoskedd a sok anyaországi testvérkapcsolatunk mellett az egyetlen, amely helyzetéből adódóan, ugyanazt a sorsközösséget alkotja velünk, a székelyföldi Zetelakával. A történelem vihára a szélekre sodort minket, sőt határt is emelt közénk, kultúránk, nyelvünk elszakíthatatlan szálakkal fűz egymáshoz, az anyaországhoz, minden országhatár és tőlünk független hatalom gördítette akadályok ellenére. Ez bizonyítja az is, hogy a Nagyküküllő partján, a Hargita alján is szépen beszélnek a magyar nyelvet, magyarul imádkoznak és magyarul éreznek, ugyanúgy mint Tardoskedden.

Lassan már 23 éve, hogy aláírtuk a testvértelepülési szerződést, barátommal Kele Lajossal. Én akkor voltam először Tardoskedden. Azóta az Önök települése

óriási fejlődésen ment át. Ami azt jelenti, hogy a település vezetése jó kezekben volt az utóbbi években. A testvértelepülési szerződés aláírásakor az a gondolat vezérelt minket, hogy ismerjük meg egymás

szokásait, népszokásait, viseletét, gondolkodásmódját, örömét, baját. És nem utolsósorban azokat a szép tájakat, ahol élünk. Én úgy gondolom, hogy ezek egy részét sikerült megvalósítani. Tiszteletét tette Zetelakán a focicsapat, és jártak

nálunk a tardoskeddi tűzoltók is. Zetelaki táncosok jártak Önöknél, és zetelaki nő-ták csendültek fel Tardoskedden. Megtiszeltük jelenlétünkkel egymás ünnepeit is. Kapcsolatunk 23 éve alatt polgármesterek és képviselők váltották egymást, de hála Istennek ez nem vezetett a kapcsolat felbomlásához, ami azt jelenti, hogy mélyebb gyökere van. A testvértelepülési szerződés aláírásakor mondtam, hogy a legfontosabb, ami össze kell kössön minket, az a közös és a nemzetiségi sors. 23 év távlatából még határozottabban állítom. Hogy többet tehattünk volna a kapcsolat érdekében, az biztos. De Karinthy Frigyes szavai jutnak hirtelen eszembe „Ami mögöttem van, nem változtathatom többé, de ami előttem áll, abba még beleszólhatok”. Ez a gondolat vezéreljen minket, ezután is.

Végezetül meg szeretnék említeni egy személyes dolgot is. Életem egyik legszebb pillanata, legszebb napja volt 2018. augusztus 24. Ezen a napon lettem Tardoskedd díszpolgára. Úgy érzem, hogy ez a lehető legnagyobb elismerés egy magamfajta székely embernek, ami arra késztet, hogy tovább dolgozzak a két település kapcsolata érdekében.

Boldog születésnapot Tardoskedd!

Sebestyén Csaba
Tardoskedd díszpolgára

A község szimbólumai

A képviselő-testület 2007-ben fogadta el Tardoskedd jelképeit, amelyek azóta a község jogilag is elfogadott szimbólumaivá váltak. A jelképek központi motívumai a Rákóczi-emlékmű valamint III. Szent Adalbert, községünk heraldikus védőszentjének alakja helyezkedik el a nagycímeren.

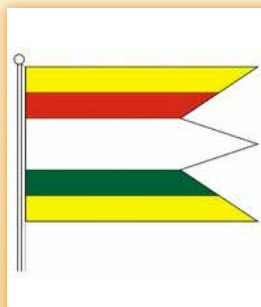
A község címere

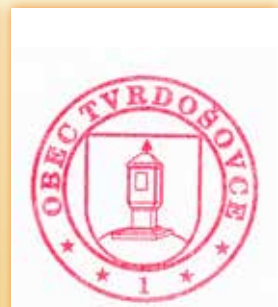
A község nagycímere

A község polgármesterének lobogója

A község lobogója

A község pecsétje

Tardoskedd egykori polgármestereinek visszaemlékezései

Tardoskedd és a 80-as évek

1982-ben Bogyó Géza után lettem a Helyi Nemzeti Bizottság (HNB) elnöke, amelynek munkája, struktúrája nem volt számomra teljesen ismeretlen, ugyanis ekkor már nyolc éve voltam tagja a képviselő-testületnek, négy évet alelnökként tevékenykedtem. Az akkori HNB alkalmazottai mind sokéves tapasztalattal rendelkező munkatársak voltak, akikről magam is sokat tanultam.

Ebben az időben a fő feladat a már elkezdett gázvezeték továbbépítése, valamint új 120 férőhelyes óvoda építése volt. Megjegyzem, hogy bármilyen választási terv kivitelezésére - amelyet előzőleg a Járási Nemzeti Bizottság (JNB) jóváhagyott - csak két lehetőség volt, állami kivitelezés, amit bizonyos cégek építettek, ill. ún. "Z" akció keretein belül lehetett megvalósítani. Ez utóbbi annyit jelentett, hogy a terveket a falu lakosainak segítségével több ezer brigádóra ledolgozásával kellett véghez vinni. A "Z" akciónál a tervektől kezdve az anyagbeszerzésig mindent a HNB-nak kellett bebiztosítani. Mindezt a JNB szigorúan felügyelte és ellenőrizte, ugyanis a kellő mennyiségű pénz rajtuk keresztül érkezett a falu költségvetésébe.

A falunkat érintő építkezéseknél nagy segítségünkre volt az Egységes Földműves Szövetkezet (EFSZ) vezetősége és a bizottság mellett működő Helyi Gazdálkodás munkásai. Előny volt, hogy a JNB irányítása alatt olyan jelentős cégek voltak, mint a Renokov, OSP, OSMK, amelyekre szintén lehetett számítani. A gázvezeték és a óvoda építése közben, leaszfaltoztuk a falu összes utcáját, amit csak több kilométerben lehet kifejezni. Új szemétszállító gépkocsit és kukaedényeket vettünk, s ezzel elkezdődött falunkban a

háztartási hulladék elszállítása is. Közben az "új" temető is kicsinek bizonyult, mert nagyon sokan éltek a lehetőséggel, és elhunyt hozzátartozóikat átvitették a két már megszüntetett temetőből az újba. Ezért meg kellett nyitni a temető másik felét is, melyet szintén be kellett keríteni. De épültek járdák, közvilágítás, zajlott a parkosítás, furattunk három kutat, melyből sajnos már csak az egyikben folyik ivóvíz. A nyitrai Útépítő Vállalat kivitelezésével sor került a falunkat átszelő főút ki-szépítésére is.

A helyi fürdőbe bevezettük a termálvizet, amelyet a mai napig használunk. Nagyon szerettük volna az értékes termálvíz nagyobb méretű kihasználását, de sajnos nem volt kellő támogatás a járasi vezetőtől, akik számára Podhájska élevezte az előnyt. De pozitív döntés született a JNB részéről, mégpedig a kultúrház (mai posta épülete) építését illetően. Már csak megfelelő területet kellett találni az építkezés céljából. A régi temető területe bizonyult megfelelő helynek, ami részben az egyház tulajdonát képezte. Miután sikerült az egyházi képviselőkkel megegyezni, kezdődhetett az építkezés. Az EFSZ hajlandó volt majdnem 1 millió koronával támogatni az új kultúrház tervét azzal, ha legalább 450 férőhelyes lesz, hogy a három egyesült szövetkezet a tagsági üléseit itt tarthassa meg. Elkezdődött az építkezéshez szükséges anyagbeszerzés, majd az építkezés. 90%-ra felépült a kultúrház. Készen voltak a belső szerelések, a kazánok, a légkondicionáló, raktáron voltak az elosztó szekrények, hangfalak, függönyök, mikrofonok,

radiátorok stb. De az utódaim, majd lehet, hogy elmondják, miért kellett ezt a hatalmas épületet szerintem „potom” áron eladni!

A HNB elnöke mellett a képviselő-testületnek és tanácsnak is fontos szerepe

volt a falu irányításában. A képviselők többnyire a község azon utcáiból voltak javasolva, ahol a választókkal éltek. A tanácsstagok összetétele is úgy alakult, hogy ha lehet, az iskolákat, óvodákat, szövetkezetet, a HNB mellett működő Helyi Gazdálkodást képviseljük, és tanácsaikkal segítsenek minden téren. A képviselőknek két évente rendezett egynapos iskolázást, a tanácsstagoknak pedig évente több napos iskolázáson kellett részt venniük. Itt értékes információkkal ismertették meg őket a törvényekről, előírásokról stb. Tardoskedd vezetését, a Városi Nemzeti Bizottság és a HNB-ok elnökeit a JNB vezetősége és osztályvezetői havonta értékelte egy közös összejövetelen.

Ebben az időben szövetkezeti lakások is épültek, pl. Szövetkezeti utcában, és sok csa-

ládi ház. Évente kb. 30 lakásra adtunk ki építkezési engedélyt és ugyanennyit kolaudáltunk is. Nagy szerepe volt ebben az állami támogatásnak, az ifjú házaspárok vissza nem térítendő kölcsönének, valamint a munkaadók ún. stabilizációs kölcsöneinek. A nagy igényre való tekintettel, új utcákat kellett létrehozni, amit kisajátítási eljárás előzött meg.

A rendszerváltást követő első választás alapján én lettem Tardoskedd első polgármestere. A politikai pártok közül az egyetlen magyar párt nyerte meg falunkban a választásokat. Pártatlan akartam maradni, így nem léptem be ebbe a győztes pártba. A testületnek 100% többsége volt, így minden saját javaslatot jóváhagytak, sőt a munkaköri feladataimba is beleszóltak. Le akarták váltani a HNB tapasztalt

alkalmazottait is. A falu lakosai azonban ezt megakadályozták egy nyilvános ülésen, ahol kiálltak mellettünk. A mai napig úgy érzem, hogy nem segítettek munkámat, sőt ott korlátoztak, ahol csak tudtak. Vannak irányelveim, melyeket nem vagyok hajlandó senki kedvéért megváltoztatni, ezért két nyugtalan év után úgy döntöttem, lemondok a polgármesteri hivatásomról.

Egész életemben emberek között, emberekkel dolgoztam. Nagyon szerettem ezt a munkát, mert úgy érzem, hogy a lakosokkal együtt elért eredményeinkért nincs miért szégyenkezni. Végül szeretném megköszönni mindenkinek, akik hosszú éveken át segítettek a munkámban.

Csabai István

Visszapillantó az elmúlt időszakra

1992 derekán a 44 tagú képviselő-testülettől megbízatást kaptam a polgármesteri hivatal vezetésére. Munkám során elsősorban az EGYÜTTÉLÉS és az MKDM választási programjában meghirdetett célok megvalósítására törekedtem. Legfontosabb célunk az egészséges ivóvízhálózat mielőbbi kiépítése volt, ami nem volt könnyű feladat, mivel falunk még tervdokumentációval sem rendelkezett. Sikerült korrekt együttműködést kialakítani a Környezetvédelmi Minisztériummal, és gyorsított eljárásban megszerezni az engedélyeket, valamint biztosítani a folyamatos kivitelezést. Fontos volt számunkra, hogy méltó búcsúztató helyett készítsünk az elhunyt halottaink végtiszteletének megadására. A nagyszombati Érsekséggel megegyezve építettük meg a temetőtemplomot, Tóth László mérnök tervei alapján. Az összes munkát az önkormányzat mellett működő Helyi Gazdálkodás emberei végezték Borbély Dezső vezetésével. Az ünnepélyes átadására és felszentelésére 1994. október 30-án került sor. A nagyobb beruházás ebben az időben ezenkívül a szabadtéri színpad és nézőtér megépítése volt.

Polgármesterségem alatt kiépítettük a helyi kábeltévé hálózatát és stúdióját, ami azóta is sikeresen működik Mészáros Imre vezetésével. Bősön megvettünk egy öreg munkásszállót, azt felújítva megnyitottuk az 50 férőhelyes turistaszállót. A liturgikus reform előírásai szerint a falu megrendelte és kivitelezte a szembemiséző oltárt (ambát) és a szentélyben lévő papi

székeket. Sikerült a régi emlékműveket rekonstruálni, újakat átadni, többek között a Holokauszt emlékművet. Elindult a faluközpontban az ingatlanok felvásárlása, 5 km útszakasz aszfaltozása. Aktívan működtek a szlovákiai vállalatok is, így épített községünkben a Posta, a Jednota és az Általános Hitelbank. Újraindítottuk a Csemadokot, a Vöröskeresztet, a Vasutas Zászló Egyesületet, Cserkészszervezetet. Megalakultak a férfi és női éneklőcsoportok, melyek fellépéseikkel azóta is rendszeresen emelik rendezvényeink színvonalát. A csadcai árvíz által sújtott 30 gyereket és 5 felnőttet egy hónapra teljes ellátásban részesítettük a lakosok segítségével és támogatásával, amiért megkaptuk a Szlovák Vöröskereszt külön elismerését és kitüntetését.

A humán erőforrások igénybe vételével több eseményt is megszerveztünk és megrendeztünk. „Akikért nem szólt a harang” címmel jelképes újratemetés volt, ahol minden hősi halottunkért külön-külön megkondult a tardoskeddi nagyharang. De községünk zászlájának és címerének jóváhagyása és felszentelése is ebben az időszakban zajlott. „A szülőföld hazavár” mottó alatt 1995 április végén 2 napos találkozóra hazahívtuk az összes Tardoskeddről Magyarországra kitelepített családot és hozzátartozóikat. A múltba emlékezés fájó könnyeket csalt mindenki szemébe, de a boldog ölelés, a szülőföld megtekintése és szeretete feledtette a múltat, és reményt adott a jövőbe. Emléklapok

átadásával emlékeztünk a Csehországba kitelepített családokra is, a deportációk 50. évfordulója alkalmából.

1998 júniusában tartottuk falunk első írásos emlékére (1221) rendezett 777 év ünnepségsorozatot, melynek keretében aláírtuk a testvér települési szerződést Bonyhád város, Zetelaka és Szürte települések polgármestereivel. Megjelentettük a Tardoskeddi Hírmondó első ünnepi számát, ami azóta is értékes és tanulságos információval szolgál mindenkinek. Köszönet illeti a mindenkori képviselő-testületet és a község háza dolgozóit, akik nélkül ezek az eredmények nem jöhettek volna létre.

A visszapillantó tükrében kívánok minden kedves olvasónak és falum bélinek sok erőt, egészséget és hitet a jövőben e vírusvert világban.

Kele Lajos

15 év Tardoskedd szolgálatában

Fizikusként, kutatóintézetben eltöltött 12 év után 1991. április 1-én kerültem a Tardoskeddi Községi Hivatalba, mint hivatalvezető. Hamar rájöttem, hogy az emberekkel való munka sokkal nehezebb, mint a tudományos. Az utóbbit meg lehet tanulni, de az emberek megértéséhez, irányításához élettapasztalat is kell. Csak kevesen tudtak róla, hogy a hétvégeken két évig jártam Pozsonyba pedagógiát és pszichológiát tanulni, hogy legyen egy kis elméleti tudásom is ezen a téren. Hét évig voltam hivatalvezető, majd egy véletlen „baleset” után (ez egy hosszabb történet) 1998 őszén, hirtelen elhatározással jelöltem magam polgármesternek. Két választási időszakban, 8 évig voltam polgármester.

A kezdet nagyon nehéz volt, nem jó örökséget kaptam. A községnek több millió koronás lejárt tartozása volt külön-

böző cégek felé, a munkanélküliség 20 % körül mozgott. Így az első négy évem gya-

korlatilag az adóságok törlesztéséről szólt. Tudni kell, hogy Szlovákiában egy község

éves bevételének közel 90 %-a elmegy az ún. rezsi kiadásokra és csak a maradék 10 %-ot lehet fejlesztésekre fordítani. Abban az időben ez az összeg cca. 2 millió korona volt. Állami dotáció nélkül nem lehetett (és most sem lehet) nagyobb beruházásokat megvalósítani.

Számomra, illetve Tardoskedd számára nagy hátrányt jelentett, hogy függetlenként lettem polgármester. Sem a helyi, sem a megyei, sem pedig a parlamenti, ill. a kormányba bekerült „párt-emberek” nem támogattak, pedig akkor még sokan voltak fontos helyeken. A 8 év alatt beadott 121 pályázatunkból mindössze 32 kapott néhány 10 ezer koronányi támogatást, ennek is közel fele Magyarországról jött, kisebb-nagyobb kulturális projektjeinkre. Jellemző, hogy 6 uniós pályázatunk mindegyikéről éppen a községünk lakosai által leginkább támogatott párt irányítása alatt álló tárcáknál döntöttek úgy, hogy nem tá-

mogatják. Ebben az időszakban nagyobb anyagi ráfordítást nem igénylő, önerőből is elvégezhető beruházásokat valósítottunk meg.

A következő négy évben már szabadabban lélegeztünk és 2006. december 31-én a község számláján már 8 314 000 korona volt, amit az új polgármesternek a 2007-es év beruházásaira lehetett elkölteni.

Bármennyire is fontosak a beruházások egy község életében, számomra mégis inkább a közösség volt a fontosabb. Dobó István egri várkapitány gondolata, hogy „...a falak ereje nem a kőben van, hanem a védők lelkében...” igaz a jelenkorban is. Egy település ereje nem a beruházások sokaságában és nagyságában rejlik, hanem

a közösség összetartásában, a közösségi élet sokszínűségében. Ez a gondolat vezett engem polgármesteri utamon, s ezért volt nagy öröm számomra, mikor a régi fiúiskolában működő Kindermix vállalkozás helyén szabadidő központ alakult, aminek következtében fiataljaink és a lakosok különböző csoportjai érezhetően növelték aktivitásukat.

Ebben az időszakban alakult, vagy kezdett rendszeresen dolgozni a Pulzus zenekar, a CSETT táncsoport, a citera zenekar, a cserkészek, az asztaliteniszezők, a kaktuszbarátok köre, a képzőművészeti szakör, a sakk-kör, a zeneiskola. Megújultak éneklőcsoportjaink, a véradók népes tábor, a helyi vadásztársaság és horgászok

egyesülete és sok más csoport. S ezek a csoportok nem „központi” irányítással, parancsra működtek, hanem önkéntesen. Az ott kialakult kapcsolatok meghatározó jellegűek voltak nem csak községünk életében, de számomra is. Ezt tartom a községünk szolgálatában eltöltött 15 év legfontosabb eredményének.

A civil szervezetek, érdekcsoportok közösségmegtartó erejére az elkövetkező, gazdaságilag nehéz, emberpróbáló időszakban is nagy szükség lesz, ezért továbbra is támogassuk munkájukat. Tisztelettel:

Bara Mihály

Gondolatok a 800 éves szülőfalumról

Tardoskedd 800 éves. Tudom, hogy a 800 éves első írásos emlékünktől történetekben megkérdőjelezhető, de a valóságban őseink itt voltak már ezen a területen korábban is. Tehát nyugodtan legyünk büszkéek, hogy 800 évesek vagyunk. Mit is írhatna erre az évfordulóra egy volt polgármester, akinek megadatott az a megtiszteltetés, hogy négy évig vezethette ezt a községet, és leírom, hogy abban az időben a közösséget. Írhatnák azokról a beruházásokról, amelyek abban a négy évben valósultak meg vagy indultak be, mint pl. a tűzoltószertár kiépítése, a Faluház átépítése, az iskola épületének rekonstrukciója vagy a falumúzeumként üzemelő tájház megvásárlása és berendezése. Nagyon örömmre szolgált, hogy át tudtuk adni a műfüves pályát és Móder Józsefről nevezhettük el, aki

sokat tett Tardoskedd hírnevének öregbítéséért. Két nagy magáncégek által finanszírozott beruházás is megvalósult abban az időben, amelyek a falu lakosainak komfortérzetét növelték, ez volt a benzinkút átépítése és a COOP Jednota szupermarket átadása. Ezek a beruházások befolyásolták és még a mai napig is hatással vannak a községben élő emberek életére, de ezekről még nem lesz

a község mint már korábban is említettem, élő közösség. Tardoskedd pedig a történelem folyamán ilyen összetartó közösség volt. Elég visszatekintünk az elmúlt évszázadra, a két háborúra és az azt követő megpróbáltatásokra. Ezt olvashatjuk Drozdy Győző Elvett illúziók című emlékirataiban, de a Prágai Magyar Hírlap múlt századelején megjelent írásaiban is. Ezt élték át nagyszüleink a második világháború alatt, amikor vár-

hallomásból értesültem és láttam, hogy nő fel itt az ifjú generáció és hogyan változik meg a falu arculata és hangulata. A közösségből község lettünk, akik a világhálón beszélnek meg a falu ügyes bajos dolgait olyan nyelven, amelyet nagyapáink, dédapáink még nem értettek. Ezt hozta az új kor és mi alkalmazkodunk. A falu összlakosságához mérten már csak maroknyian emlékezünk a három tardoskeddi vértanúra, akik életüket áldozták azért, hogy a nagyközség lakossága megmeneküljön. A két világégésben elhunyt hőseinkre való megemlékezés sem mozgat nagy tömegeket.

Feltehetjük azonban a kérdést, hogy mit üzennek nekünk ők, őseink, a dicső kort is megért tardoskeddiek? Hát elsősorban azt, hogy soha ne adjuk fel, küzdjünk a megmaradásunkért, itt szülőföldünkön, apáink és anyáink földjén. Tiszteljünk mindenkit, aki jó szándékkal jön ide és gyarapítani, felemelni akarja ezt a községet. Tiszteljük azonban

egymást is, mert nehéz idők jöhetnek, amikor minden ember-ember közti kapcsolat felértékelődik. Erre gondolva építsük a jövőt, Tardoskedd község jövőjét, amely 800 éves gyökerekből ered. Ha polgármesterként ehhez a jövőépítéshez egy kicsit is hozzájárulhattam, akkor már megérte ez a 4 év. Remélem

ták haza szeretteiket a háborúból vagy hadifogságból. Ma már kutatható és a világhálón is felkereshetők azok a források és adatok, amelyek a tardoskeddiek hősiességét bizonyítják ebben a korban. Nagy erő és kitartás kellett ezek után, hogy újjáépítsék a falut és biztosítsák az itt felnövő fiatal generáció jövőjét.

Én már a békeidőben születtem, és ezekről a szomorú eseményekről csak

Dr. habil. PaedDr. Juhász György, PhD.

Gondolatok az elmúlt tizenegy évről

Naivitás lenne azt hinni, hogy vezető pozíciót betölteni könnyű feladat. Kihívást jelent a szó legkonkrétabb értelmében. Mindig megtalálni a helyes utat, kompromisszumokat köt-

ni, megfelelni az elvárásoknak, igényeknek, sokszor az irreális véleményeknek és még folytat-hatnám, nem egyszerű kötele-zettség.

2010 decem-berétől vezetem Tardoskedd köz-ségét. Megvá-lasztásom óta mindig azon töre-kedtem és törek-szem ma is, hogy Tardoskedd és lakosai számára a lehető legjobb-bat biztosítsam. A kezdet nem volt zökkenőmen-tes. Elég ha arra gondolok, hogy megválasztáso-mat sem fogadta mindenki kitörő örömmel. Nem okozott ez a felis-merés gondot, hi-szen mindenkinek kell, hogy legyen véleménye. Az irigység, eltérő nézetek, a feljelentések, a név-telen levelek megerősítettek a tudatban, a döntéseimben. A polgármesterségem előtti időszakban hosszú éveken át pénzügyi területen dolgoztam, főként emberekkel és ez alatt az évek alatt megtanultam ke-zelni az effajta viselkedést, tet-teket. Ahogy teltek az évek, az aktív munka után sorra jöttek

az eredmények (amelyekből mára összegyűlt jónéhány). A lakosok is megszokták és meg-tapasztalták, hogy amikor azt mondom a falut szándékozom fejleszteni és gyarapítani, akkor azt úgy is gondolom és tes-zem. Ennek és a kitartó mun-kámnak, valamint a falu iránti elkötelezettségemnek köszön-hetően összegezni tudom ma az elmúlt időszakot. A telepü-lésünk számára ez pénzben kifejezve több mint 13 millió euró fejlesztést jelent. Ezek a beruházások biztosítják a lakosaink ill. a településünk-re látogatók számára a minden-napi lehetőségeket. Az elmúlt években voltak könnyebb, nehezebb időszakok. Min-denképpen azok az időszakok számomra a legszebbek és legemlékezetesebbek, amikor községünkben valami újat, ma-radandót alkottunk/ alkotunk. Legyen szó akár az új lakások átadásáról, új vasútállomás

szát élték és élük mai napig a kulturális, sport és fejlesztési alapjaink. Anyagiakban hoz-zájárultunk a sportklub életé-hez- modernizáltunk a lelátót, hozzáépítésre került egy új helyiség a már meglévőhöz, új öntözőrendszert építettünk ki. Igazán jóleső érzéssel tölt el, hogy szinte valamennyi kezde-ményezés legyen az csoport-tól, intézettől, szervezettől stb. támogatva volt az évek során. Új kapcsolatokat teremtettünk településekkel, és erősítettük az eddigi együttműködést a meglévőkkel. Tardoskedd éle-tében fontos szerepet kaptak az önkéntesek, legyen szó akár a tűzoltókról (az infrastruktúrá-juk megduplázódott), vradók-ról, vadászokról stb.

Tizenegy év alatt sok min-den történt Tardoskedden, sok mindenre büszke vagyok. Amit mégis ki szeretnék eme-lni, azok az elismerő mondatok és díjak. Leginkább a 2019-ben

képviselők, akik hatással van-nak községünk fejlődésére. A Szebb Tardoskeddért program településünk kitakarításáért in-dult el, de mára szinte az egész községet, valamennyi szerve-zetet megmozgat. Nem szabad megfeledezni a támogatók-ról, a szponzorokról, akik min-den egyes Szent István Napot, rendezvényt támogatnak. Ez a gesztus is a kölcsönös ösz-szefogásról, a segítségéről szól. Jóleső érzés, amikor a lakosok tanácsért fordulnak hozzám, megbíznak bennem, elismerik a munkámat. Hiszen a jövőzető ismérve a munkatársakhoz való jó viszonyulásában, a kap-csolatok ápolásában, a figye-lem és megértésükben rejlik. Nélkülözhetetlen, hogy képe-sek legyünk önmagunkat be-lülről motiválni, és véghez vinni mindent még a legnehezebb időszakokban is.

Hogy mit tartogat az előt-tünk álló év, évek? Nem tu-dom! Az idő,

az igény, a tardoskeddi k ö z ö s s é g megmutatja. Az elmúlt 800 év a múltunk, a hagyo-mányunk, a gyökereink része. A ma-gyarságunk, a nemzeti sok-színűségünk velejárója Tardoskedd történelmé-nek. Nem engedhetjük, hogy fele-désbe me-rüljenek az őseink tettei, dédszülieink,

nagyszülieink emberi értékei! Kívánom, hogy községünknek mindig olyan vezetői legyenek, akik nem felejtik el hovatarto-zásukat, történelmi eseménye-inket, akik gyarapítani fogják tetteikkel Tardoskedd község jövőjét.

Ing. Tóth Marián, MBA
polgármester

megépítéséről, felújított ter-málfürdőről, Juhász- kúriáról, megépített kultúrház új szár-nyáról, víztározó kiépítéséről vagy akár csak néhány tóparti kis filagória felállításáról.

Az elmúlt időszakban fel-újítottuk csaknem az összes emlékművünket, anyagiakban támogattuk és támogatjuk az oktatói-nevelői intézményein-ket. Az évek során reneszán-

meghirdetett Dedina roka/ Év faluja díj, ahol két kategóriá-ban is elvittük a pálmát, illetve a 2012-ben megnyert Legjob-ban szeparáló község díja. Nagy öröm és megtiszteltetés volt számomra, hogy 2021 júniusában megtarthattuk a három választási időszakom 100. képviselő-testületi ülését. Fontos pillanat volt, hiszen a falu életének szerves része a

Tardoskedd Díszpolgárai

Tardoskedd község alapszabályzata 32 § értelmében a község önkormányzata Díszpolgári címet adományozhat olyan személynek, aki különösen jelentős mértékben hozzájárult a község fejlődéséhez és fejlesztéséhez, aki a község érdekében vagy hírnevének növelése érdekében jelentős tevékenységet fejtett ki, illetve, aki magatartásával eredményesen elősegítette a település szellemi értékeinek gyarapítását. Az első Díszpolgári címet 1998-ban lettek átadva, azóta 12 tardoskeddi születésű, illetve Tardoskeddhez kötődő személy vehette át ezt a címet.

1998

MUDr. Réthei Prikkel Lajos in memoriam (1907-1996) – évekig volt Tardoskedd egyetlen orvosa, a betegek támasza

Morvay Gyula in memoriam (1905-1998) – tanár, költő, író, műfordító, néprajzkutató

Drozdy Gyula in memoriam (1913-1988) – lelkész, 25 évig volt Tardoskedd esperesplébánosa. Historica Domus címmel megírta Tardoskedd krónikáját

Simonyi Lajos in memoriam (1904-1998) – festőművész, tanító és iskolaigazgató Tardoskedden

Szikora György (1947-2005) – labdarúgó, edző, a csehszlovák labdarúgás kiemelkedő alakja, a legfiatalabb csehszlovák válogatott

Móder József (1947) – labdarúgó, edző, 17-szeres csehszlovák válogatott, Európa bajnok

2002

R. Törley Mária (1950) – szobrászművész, Tardoskedd község első köztéri szobrának, a Szent István szobornak az alkotója

Csáky Pál (1956) – miniszterelnök helyettesként jelentősen hozzájárult községünk fejlesztéséhez

2008

Potápi Árpád János (1967) – Magyarország nemzetpolitikáért felelős államtitkára, Bonyhád város egykori polgármestere, akivel községünk

testvértelepülési szerződést írt alá, s aki jelentősen hozzájárult a településeink közti kapcsolat fejlesztéséhez

2017

Beke László (1969) – Környe község polgármestere, aki jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy községünk testvértelepülési szerződést írjon alá Környével, s hogy ez a testvértelepülési kapcsolat a mai napig fennmaradjon. Nem utolsó sorban éveken át támogatja a határon átnyúló kulturális, sport- és közéleti tevékenységeinket.

2018

Filóné Ferencz Ibolya (1967) – Bonyhád város polgármestere, aki nagy mértékben hozzájárult a testvértelepüléseink közt kötött kapcsolat ápolásához, és sokat tett a határon átnyúló kulturális, sport- és közéleti tevékenységek érdekében.

Sebestyén Csaba (1961) – Zetelaka község jegyzője, aki nagyban hozzájárult Zetelaka és Tardoskedd közt kötött testvértelepülési kapcsolat ápolásához, valamint a határon átnyúló kulturális, sport- és közéleti együttműködés éveken át tartó fejlesztéséért.

Simonyi Lajos

Horvátiban született (ma

Simonyi Lajos

Kistompa, szlovák nevén Tupá község része) 12 gyermekes családban. Már kisgyermek korában megmutatkozott rajzkészsége, s bár a népes család igen szerény körülmények között élt, szülei mégis tanulásra, tehetsége fejlesztésére bíztatták. Az érettségi vizsga letétele után Prágában tanult, ahol bevonult katonának. A katonai szolgálat után segédtanítói állást kapott Ipolyneken. Később Naszvadra került, s ettől kezdve az érsekújvári járás településein működött. A háború után magyar iskolák hiányában egészen 1950-ig hivatalnokként tevékenykedett. Ezután került Kültre, 1955-től pedig a tardoskeddi iskola igazgatói posztját töltötte be.

Az ötvenes években munka mellett szerezte meg főiskolai képesítést a Pozsonyi Pedagógiai Főiskolán, ahol történelmet és képzőművészetet tanult. Az eperjesi P. J. Šafárik

Egyetemen képzőművészetből szerzett egyetemi diplomát. 1960-tól 1965-ig, nyugdíjba vonulásáig a Nyitrai Pedagógiai Főiskola Képzőművészeti tanszékén oktatott. Párkányban telepedett le. Elkötelezett művészként, pedagógusként felkarolta a városban élő képzőművészeket.

Hosszú pedagógusi pályafutása mellett a képzőművészet tette teljessé az életét. A realista ábrázolásmód híve volt, csupán az 1960-70-es években készült linó- és igelitmetszetek megmunkálásában tér el realista alkotói alapelvétől. Tájképeiből, falurészleteiből békesség, nyugalom

sugárzik. Több száz képet alkotott. Tardoskeddet is több festményén megörökítette. Kiállításainak száma meghaladta az ötvenet. 1992-ben mintegy 200 művét ajándékozta Ipolyásnak, s ezzel elősegítette a város első állandó jellegű galériájának, a Honti Galériának a megalapítását. 2000-ben a Galéria felvette a Simonyi Lajos Galéria nevet.

MUDr. Réthei Prikkel Lajos

MUDr. Réthei Prikkel Lajos

Rétén született nemesi 7-gyermekes családban. A Pozsonyi Evangélikus Líceumba járt, már ekkor vonzották őt bátyja orvosi könyvei. Jelentkezett a pozsonyi Comenius Egyetem Orvosi Karára, ahol diplomát szerzett. Először a nyitrai kórház sebészetén dolgozott, majd átkerült az érsekújvári kórház sebészeti és belgyógyászati osztályára. 1937-től Tardoskedden működött körzeti orvosként egészen 1979-ig, nyugdíjba vonulásáig.

Sok-sok éven át ő volt a falu egyetlen orvosa, több generációt is gyógyított, gyermeket, felnőttét, időset egyaránt. Fogorvos híján a fogat is kihúztta, levezetett több szülést, sőt néha még boncolnia is kellett. A rendelés után késő estig, villanylámpával a kezében rózsa

az utat gyalog vagy kerékpáron, ha beteghez hívták. Volt, amikor szekéren, hófúvásban éjjel vitték Jánosházára lázas kisgyermekhez. Soha nem volt autója, a mentőkocsit csak kivételes és sürgős esetben vette igénybe. Járványok idején megtörtént, hogy esténként 5-6 helyre is el kellett jutnia a falu egyik végéről a másikra. Henger alakú, barna orvosi táskája mindig a kezében volt, segítségre készen. Szinte 24 órás szolgálatban élt. Ha éjjel zörgették meg az ablakát, már öltözött is, mert tudta, mennie kell. Ismerte az egész falut, nagyon jó volt az emlékezőképessége. Jól tudott diagnosztizálni. A betegeit gyakran másnap, sőt egy hét múlva is meglátogatta, mert tudni akarta, rendben van-e minden, meggyógyultak-e. Nagy sportbarát volt. Rendszeresen eljárt a futball mérkőzésekre, örökös helye volt a tribün előtti kispadon. Ha sérülés történt a pályán, azonnal segített, a kificamodott bokát, vállat ott helyben visszarakta.

A gyógyítás mellett társadalmi munkát is végzett. Évekig volt elnöke helyi Vöröskereszt Szervezetének. Véradásokat, elsősegély tanfolyamokat szervezett. A helyi hangszóróban előadásokat tartott a fertőző betegségekről, a megelőzésről, védekezésről. Mindig ott volt, ahol kellett. Orvosi esküjét hűségesen betartotta. Munkásságáért megkapta az „Érdemes orvos” címet. 1996-ban hunyt el. A tardoskeddi temetőben helyezték végső nyugalomra.

Morvay Gyula

Tardoskeden született 16-gyermekes paraszti családban. Itt tanulta meg a betűvetés tudományát, s cserébe nem maradt hűtlen hozzá. Műveiben elsősorban a szegény falusi emberek életéről ír, igazi világa a falu volt, de írásaiban sokszor emlékszik és ír szeretettel a

régi iskolájáról, amikor nyakába akasztott vászontarisnyával elindult a tudás felé. Tanul-

Morvay Gyula

mányait később Érsekújvárott, Kolozsvárott és Budapesten végezte. A tanítóképző elvégzése után igazi néptanító lett, Pereden, Nagyabonyban, Rimaszombatban, Nagykanizsán tanított. Ez utóbbi helyen 40 évig élt és megbízott igazgatóként tevékenykedett. Az 1920-as években Csehszlovákia megalakulása után (1918) az anyaországtól elszakadva kisebbségi sors következett. Az új nemzedék kereste az érvényesülés lehetőségét. Kassán megalakították a SARLÓ mozgalmat, amely a magyar kultúra és irodalom terjesztését vállalta magára. Morvay Gyula is tevékeny tagja volt a szervezetnek. Ebben az időben is aktívan írt. Összegyűjtötte Tardoskedd földjeinek, dülő neveinek megnevezését, a lakosok csúfneveit, feldolgozta a helyi népszokásokat, gyermekdalokat. Ismertebb művei:

Verses kötetei: Forróra fülledt a talaj (1930), Magamig ér a sors (1932), Új holnap felé (1935). Próza művei: Emberek a majorban (1936), Falu a havasok alatt, A nagy út (1944), Valami készül (1944), Fekete

föld (1948), Az öreg kőfejtő (1992). Utolsó elbeszéléskötetében található a „Cserjés András hagyatéka” c. novella. Bár az író nem nevezi meg a falut, ahol a történet játszódik, mégis felismerhető Tardoskedd a szereplőkről.

1998-ban hunyt el Pécsen. Szülőföldjét soha nem felejtette el. „Kiszakított a történelem, de nem egészen, a gyökérszálak az otthoni földben vannak.”

Szikora György

Tardoskeden született e rendkívüli képességű labdarúgó, akinek futball tehetsége korán megmutatkozott. A tardoskeddi futballkezdetek után, Komáromba igazolt, de nem maradt ott sokáig, zsenialitásának híre gyorsan eljutott Pozsonyba, ahol 17 évesen az Inter szerződtette. Ahogyan a jövő nagy

hírű játékos cseperedett, mezbe bújva a különböző csapatokban gyönyörködtette művészi, mindig sportszerű játékával a közönséget. Az ő nevéhez fűződik az Inter aranykora. A bajnokságban 188 mérkőzésen 58 gólt lőtt. Tizenkilenc éves volt, amikor a csehszlovák nemzeti tizenegyet a Maracana stadionban kétszer is megmérkőzött a Pelével ékeskedő brazilokkal. Az első mérkőzést a brazilok 2:1-re megnyerték, a második 2:2 döntetlennel végződött, az egyik gólt Szikora lőtte. „Szikora es un fenómeno” – írták a brazil lapok a találkozók után nyújtott teljesítményei alapján hozzátéve, hogy Szikora György peléi szintű a meccsen, a különbség csak annyi,

hogy az ő bőre színe fehér. Így lett ő a Fehér Pelé. 1966, 1967 és 1968-ban Csehszlovákia legjobb labdarúgói között szerepelt.

1969-ben fordulóponthoz érkezett az élete: ezt a vérbeli játékos, aki mindig a győzelemre törekedett, bármelyik csapatban játszott, minden alapot nélkülözve megvadták, hogy a Magyarország elleni két selejtező meccsen elárulta a taktikát. Vádlóban annyi emberi tartás sem volt – beleértve a szövetségi kapitányt –, hogy szemtől szembe közölje vele: nem viszi a mexikói világbajnokságra. Ezt a kimagasló tudású labdarúgót 22 évesen egy életre összetörték lelkileg annak ellenére, hogy 35 éves koráig játszott, még sok örömet szerezve a szurkolóknak. Játékosként utoljára Bécsben fordult meg.

Később kiderült, hogy edzőként is professzori módon képes teljesíteni, ismerte a labdarúgás csínját-bínját,

Szikora György

több csapatot mentett meg a kieséstől. Edzői pályafutását Rimaszombatban fejezte be, miután egyre gyakrabban voltak a szívproblémái. Ha ideje engedte, szívesen látogatott

haza Tardoskreddre. Utoljára ez 2003-ban történt meg, a tardoskeddi sportklub megalakulásának 80. évfordulója alkalmából. A Tardoskedd-Szímő öregfiúk mérkőzésén ő rúgta a kezdőrúgást.

Szikora György korá egyik legjobb futballistája, és a legnépszerűbb csehszlovákiai magyar sportember volt, aki nemcsak játékmódorával és viselkedésével, de emberi tartásával és a szülőföldjéhez való ragaszkodása okán is példát mutatott. Községünk lakosai számára személye a halhatatlanok nevével egyenlő. Az emléke iránti tisztelet jeleként 2006 óta a helyi sportpálya az ő nevét viseli, ezenkívül utánpótlás csapatok részvételével évente megrendezésre kerül a Szikora György emléktorna.

Móder József

Tardoskeden született négy gyermekes családban. Már kis korától kezdve magas célokat tűzött ki maga elé a sport terén. Eleinte „csak” ligás futballista szeretett volna lenni, később azonban mindent megtett azért, hogy bekerüljön a válogatottba. Nyolc évig Tardoskedd színeiben rúgta a bőrt, majd 18 évesen bekerült a pozsonyi Interbe, de nem sikerült itt igazán gyökeret vernie. Ezért elfogadta a kassai Lokomotíva ajánlatát, ahol gyorsan a csapat kulcsemberévé vált. A kétéves katonai szolgálaton kívül, amelyet a sztárokkal teletűzdelt prágai Duklánál töltött, 32 éves koráig hű maradt a Lokhoz. Pályafutása során több hazai élcsapat is megkereste, a prágai klubok mellett a Slovan és az Inter is csábította, de ak-

koriban a klub beleegyezése nélkül nem lehetett, és ő maga sem akart átigazolni. Nem bántódott emiatt, soha nem bánta meg, hogy Kassára szerződött, a csapattal kétszer nyerte meg a Csehszlovák Kupát.

Sokéves sportkarrierje alatt számtalan szép élményben volt része, de a legszebb emlékei kétségkívül az 1976-os, Zágrábban és Belgrádban rendezett Európa bajnoksághoz fűződnek, ahol a csehszlovák válogatott középpályásaként lépett pályára. Válogatottunk ezen az EB-n legyőzte az esélyesebb hollandokat, a döntőben pedig 11-esekkel a világbajnok németeket is. Tapasztalt játékosok alkották a gárdát, amely tetszetős támadófocival hódított.

A belgrádi döntő után nem sok hiányzott, hogy községünk szülöttje külföldre szerődjön. Magához hívatta Santiago Bernabéu, a Real Madrid legendás elnöke, és mesés ajánlatot tett neki. Eltartott egy ideig, amíg Móder József az ajánlat hallatán szóhoz tudott jutni, de végül Kassa mi-

József Móder

att nemet mondott. Akkoriban hivatalosan nem szerződhetett

volna Spanyolországba, azt meg el sem tudta képzelni, hogy disszidáljon. 1980-ban az osztrák Grazer AK csapatához igazolhatott, ahol parádés három szezont töltött el, az Osztrák Kupát is megnyerték. Miután „szögre akasztotta a futballcsukát”, edzősködni kezdett. Előbb Kassán a Lokomotívánál, majd hat évig Kuvaitban tevékenykedett. Évtizedek óta Kassán él.

Tardoskedd nem feledkezett meg róla. A 2009-ben átadott helyi műfüves, többfunkciós pálya az ő nevét viseli. Az évente megrendezésre kerülő diákcsoportok tornája pedig Móder Kupa néven ismert.

R. Törley Mária

A pezsgőgyártással foglalkozó híres Törley család leszármazottja, Törley Józsefnek, a budafoki pezsgőgyár alapítójának a dédunokája. 1950-ben, az államosítás folyamán a család minden vagyonát elvették, és kitelepítették őket Hajdúdorogra. Nagyon szegények voltak, ugyanakkor nagyon gazdagok is, hiszen óriási könyvtára volt ügyvédi nagyapjának, akinek Babits volt az irodalomtanára. A művészet, az irodalom, az opera, a hangversenyek, a család – mind észrevétlenül hatottak a művésznőre. Megtanulta, mik az örök értékek, mik a legfontosabbak az ember életében.

R. Törley Mária Andrassy Kurta János szobrászművész magántanítványaként ismerkedett a művészetekkel, majd elvégezte a Budapesti Képzőművészeti Főiskolát. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének és a

R. Törley Mária

Molnár C. Pál Társaságnak is. 1997-ben könyv jelent meg munkásságáról a „Remény Szobrásza” címmel. 1999-ben katalógus készült szakrális alkotásairól, 1982-től napjainkig számos önálló kiállítása volt Magyarországon, és Európa több nagyvárosában. (Bécsben, Münchenben, Krakóban, Berlinben.) Munkásságát számos díjjal és kitüntetéssel ismerték el. Többek között a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjének birtokosa.

Nagy álma volt szobrot készíteni István királyról, nagy örömmel fogadta Tardoskedd erre irányuló felkérését. „Nekem nagyon sokat jelent, hogy ott áll a Szent István szobrom, az hogy díszpolgárrá választottak, hogy mindig meghívtak a Szent István napokra, hogy nem felejtene el. Annyi szeretetet, tiszteletet, erőt kaptam én Tardoskeddtől. Ott éreztem igazán, hogy magyar vagyok. A Szent István szobromat úgy várták, hogy minden készen volt, gyönyörűen beültetve virágokkal a tér, a friss fű, a járólapok, a világítás. Ez egy magyar ügy volt, szent ügy volt. Soha nem felejttem el.”

Nikdy na to nezabudnem.“

Bračo Szilvia, Kollár Mária, Batta György, Bendik Márta, Pálkás Tibor, Buda Ferenc

A magyar oktatás múltja és jelene

Az iskoláztatás, a nevelés és oktatás a történelem viharaiiban csiszolódt, formálódott. A társadalmi, politikai változások hatására újabb és újabb elvárásoknak kellett megfelelni az évek során. A körkörös módosult iskolai helyzet forgatagában még is találunk két biztos, állandó szereplőt: a tanítót és a diákot. Céljaink ma és egykoron is ugyanazok voltak miszerint: „a közösség számára hasznos, pozitív gondolkodással bíró embereket neveljünk, akik tanulmányaik befejezése után képesek lesznek önállóan eligazodni a társadalom állandó változásaiban.” E gondolat igazságát bizonyítja az egykori és mai növendékeink sikeres életpályái, az iskolai évek alatt elért eredmények. Tudom, hogy a kitartó és szorgalmas tanulás révén, a mai diákjaink közül is sokan sikeres életút előtt állnak, s majdan rájuk is büszkén emlékezünk.

A mindennapi oktató-nevelő munka mellett, egy kisebbségi tanintézmény felelőssége, még hatványozottabb. Megerősíteni a nemzeti tudatot, a hovatartozás fogalmát, az elhivatottságot a gyökereinkhez a mai világban, nagy kihívás. Örökkön bizonyítani, harcolni a megmaradásunkért. De mi, a magyar nyelven, anyanyelven oktató pedagógusok tesszük - ahogy tették az előtűnk járók -, a dolgunkat. Némán, a nemzet nap-számosaként, megbecsülésre várva tanítjuk Tardoskedd felnövekvő nemzedékét.

Egy iskola történetét többi mint hetven év elteltével már kutatni kell. A tardoskeddi iskola történetét a középkor századaiban kell keresnünk. A régi iratok említése szerint az oktatás színhelye a plébánia volt. Külön iskolaépületet községünkben Drozdy Gyula lelképásztor és krónikás szerint az 1700-as években építettek. Áttörést a 19. század hozott, amikor is iskolánk névadója: Szemerényi Károly plébános földet vásárolt iskola és zárda megépítése céljából. A tanítás 1885 novemberében kezdődött meg a kétemeletes iskolában, melyet későbbiekben tovább

bővítenek. Ezt az épületet mi Tardoskedden lányiskolának ismerünk. Felépült a szomszédos fiúiskola is. A 2. világháború kirobbanása

nára becsülték. Ámbár a építkezés 28 millió csehkronába került. 1976-ot írunk, mikor a tardoskeddi álom valósággá vált. Augusztus

31-én ünnepélyes keretek között átlépték az új iskola küszöbét. Kárász Eszter tanító néni énekkara köszöntötte a 45 elsőst, a 438 diákot és 29 pedagógust. Az idő múlásával nemcsak a pedagógusok, alkalmazottak összetétele, hanem az iskola neve is változott. 2002-ben Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola lett a nevünk, Szemerényi Károly (Szemmelweis Ignác testvére) pozsonyi kanonok emlékének adózva.

sát követően az iskola épületeit átveszi a hadsereg, elindul az államosítás, ill. a magyar tanítók elbocsátása. A kitelepítést követően megfogyatkozik a magyar ajkú lakos száma. A fölemelkedést az 1949/1950-es tanév jelentti községünkben, mikor is újra indul a magyar nyelvű oktatás. Első igazgató Krajcsir

Az évek rohannak. Mi, az aktívan dolgozó pedagógusok és munkatársak pedig igyekszünk megteremteni a kor elvárásainak megfelelően az értékrendet, ápolni a múltat. Büszkén mondhatom, hogy iskolánkban számos műemlék díszleg, a hagyományörző sarkunk, az őseinkhez, az eleinkhez való

kötődést példázza. Kopjafáink nemcsak az elhunyt pedagógusok előtt tisztelnek, de a jövőt is szimbolizálják. A korszerű termeink, az anya-, az állam- és az idegenyelv oktatását is segítik. Az elmúlt évek pályázatainak köszönhetően a segédkonyha, az iskolai műhely, a laboratórium, a nyári osztályterem, a közlekedési pálya, a sport lehetőségeket biztosító tornaterem, sportpályák készek megfelelni a gyer-

János volt. Magyar hangtól volt hangos az iskola, megkönnyebbülve tudatosították a diákok, szülők, pedagógusok, hogy lehetőséget kaptak anyanyelvükön tanulni. Az ódon, múltat magához ölelő épület, újításra szorult. 1967-ben már körvonalazódott az akkori helyi és járási vezetőség fejében egy modern épület felépítése. A 22 tanteremmel - szlovák és magyar iskola részére, 2 tornateremmel, étteremmel, kazánházzal ellátott iskola építtetését 16 millió csehszlovák koro-

mekek igényeinek. Örömmre szolgál, hogy sok éves igazgatója lehetek eme intézménynek, melyet előttem tizenegy igazgató szívvel- lélekkel irányított.

Legyünk büszkék, hogy eme intézmény számos sikeres tanulót, ember adott az utókor számára, és bizakodjunk abban, hogy ez még sokáig így lesz.

PaedDr. Tóth Szilvia,
iskolaigazgató

Organizáció, spolky a združenia obce

Csemadok alapszervezete

Községünkben 1951-ben alakult meg a Csemadok alapszervezete Borbély Vince elnök, és további alapítótagnak köszönhetően. A további évek folyamán az elnöki posztot Batyka Károly, Batyka Valéria, Kopasz Elemér, Tóth Vendel, Csányi Valéria, Zahrádka Lajos, Pócz István, Kele Lajos, Varga Katalin, Fekete László, Mogrovič Magdolna és Fugli Gyula töltötték be.

Az 50-es években a jól működő amatőr színjátszócsoporthoz

pestről elhozták a Vass Lajos Népzenei Verseny Kárpát-medencei Döntőjének Vass Lajos Nagydíját, 2020-ban a Harkányban megrendezett Népek Tánca-Népek Zenéje döntőjében megnyerték a legnagyobb elismerést a Kiemelt Arany Minősítést. A asszonykórus első vezetője 2006-ig Varga Katalin volt, majd 2018-ig Mojzes Erzsébet irányította a csoportot.

A férfiak szintén nagy múltra tekint vissza. 1972-ben alakult, amikor közel s távol sem volt férfiak, csak Tardoskedden. Hamar a járás egyik legsikeresebb csoportja lett akkoriban. Először Tóth

Vendel volt a csoportvezető, később Pócz István, jelenleg Vanya István és Bara Mihály vezetik. Versenyekre, fesztiválokra, folklórrendezvényekre járnak. Legnagyobb sikerük Kiemelt Nívó díj a Vass Lajos Népzenei Verseny Kárpát-medencei Döntőjének

A felsorolásból nem maradhatnak ki a citerások sem. Falunkban már a 70-es években működött citerazenekar a Csemadok keretein belül. Népszerűek voltak, sikeresen képviselték Tardoskeddet a különböző kulturális rendezvényeken. Sajnos, a csoport később megszűnt, de 1999-ben változás történt. Két népzene- és citeraszerető ember Csikós Antal és Szabó Ferdinánd újraélesztették ezt a szép hagyományt. Iskoláskorú gyerekekkel kezdtek el foglalkozni úgy, hogy a citerákat Nandi sajátkezűleg készítette. Sok szép együtt töltött év és fellépés után a csoport kettévált: Zengő 4-es és

lett országos viszonylatban ismert néptáncscsoporttal is büszkélkedhetett Tardoskedd. A fiatalok Méry Margit vezetésével kiveszőben lévő népszokásokat vittek színpadra: a fonót, vaskatáncot, színezést. A táncokkal sikeresen szerepeltek több országos seregszemlén. Később Tóth Vendel vette át a néptáncscsoport vezetését. A 70-es évek pangása utána a 80-as években újra fellendült a kulturális élet. A Csemadokosok egész estét betöltő esztrádműsorokat, dal- és nótaesteket szerveztek, színdarabokat adnak elő. A színdarabok rendezője Sánta Mária volt. 1981-ben Fugli Gyula és Brenkus Sándor az egykori plébánia épületében, a mai szabadtéri színpad udvarán tanították a fiatalokat a vaskatánra és a verbunkra. A Csemadok Tardoskeddi Táncára – a CSETT 1995-2000-ig működött Benkő Timea csoportvezető irányításával. Tevékenységük során számos helyi rendezvényen szerepeltek, és öregbítették Tardoskedd hírnevét a környékbeli és határon túli rendezvényeken. A 2000-es években a Vaska néptáncscsoport gyakorolta aktívan, majd adta elő több alkalommal az eredeti tardoskeddi táncokat. A csoport vezetője Ruzsik István volt, aki több évig hivatásszerűen foglalkozott néptáncsal.

A jelenleg is működő hagyományőrző csoportok közül az 1993-ban alakult Fehér akác asszonykórus a legeredményesebb. Legnagyobb sikereiket a határon innen és túl a vidám tardoskeddi dudánótákkal aratták. Beneveztek minden népzenei versenybe, ahonnan számos díjat hoztak el. A számát se tudják a rengeteg elismerésnek, arany-, ezüst- és bronz fokozatnak. Amire a legbüszkébbek: 2002-ben Pozsonyban megkapták az Arany Páva díjat, 2005-ben Mezőtúron az Arany Páva Nagydíjat, 2009-ben Budapesten a KÖTA Díjat, 2014-ben szintén Buda-

Tardoskeddi citerásokként működtek tovább. Ez utóbbi legnagyobb sikere a Tavaszi szél népzenei vetélkedő döntőjében elért ezüst minősítés. A tardoskeddi citerások jelenleg is működnek Halász Bianka vezetésével. Büszke tagjai a Száztagú Citerazenekarnak, és kialakulóban van egy utánpótlás citeracsoporthoz is, ahol 7-11 éves lányok ismerkednek a népi hangszerekkel.

Az idén 70 éves Tardoskeddi Csemadok csoportjai továbbra is aktívak. Az utolsó másfél év kulturális rendezvényeit leállította ugyan a járvány, de a lelkesedésük, a kultúrához való viszonyuk töretlen.

A Csemadok Emlékkönyve alapján

A Tardoskeddi Nyugdíjasklub

A Tardoskeddi Nyugdíjasklub 1981-ben alakult az akkori Helyi Nemzeti Bizottság mellett 380 taggal. Az elnök Csirik Pál volt,

az alelnök Štefanovič József, a pénztáros Žilinská Margita tanító néni lett. Munkájukat aktívan segítette Prikel Lajos doktor úr is, aki egészségügyi előadásokat tartott. Ebben az időben a klub tevékenysége igencsak sokrétű volt. Közös kirándulásokat, a falu szebbé tételét segítő munkálatokat szerveztek. Brigádmunkával felújították és kicsinosították a volt községháza épületében levő klubhelyiséget, amelyet a falutól kaptak, és használhattak.

1989-ben a nyugdíjasklub új vezetőséget választott Vincze

Károlyl az élen. Az alelnöki tisztséget Bogyó Géza töltötte be. Az elnök és a vezetőség sokat tettek azért, hogy a klub aktívan működjön. Naponta találkoztak az új épületben, amely ma rehabilitációs központként működik. Hetente két alkalommal egészségügyi nővér felügyelete alatt rehabilitációs (fürdőnapot) tartottak. Ilyenkor az idős tagokat mentőszolgálat szállította a klubba tisztálkodni. A klubtagok fontosnak tartották a régi hagyományok megőrzését, ezért összegyűjtötték a faluban a régi tárgyakat, amelyekből nagy sikerű kiállítást szerveztek. Nagyjából 200 régiség gyűlt össze, amelyeket megtekintett a falu apraja-nagyja. 1991-ben a nyugdíjasklub „Tisztelet az időseknek” jelző alatt első ízben köszöntötte az 1918-1919-ben születetteket.

A 90-es évek elején sokat kirándult a tagság, s a buszban töltött időt dalolással tették kellemesebbé. Így született meg az ötlet, hogy jöjjön létre egy dalkör, mivel sok jókedvű és szép hangú asszony, férfi élt a falunkban. 1993. február 15-én megalakult az asszonykórus az akkori polgármester Kele Lajos támogatásával. A kórusvezető Hegyi Olga tanítónő lett.

Miután 1997-ben egészségi okokból lemondott Vincze Károly elnök, a vezetést Vanya Lajos új elnök és id. Bara Mihály a kórus vezetője vették át. A pénztáros Szpevák Anna, a krónika vezetője Fialka Erzsébet lettek. A februári farsangi teadélutánon a klub kórusa Rozmaring dalkörként lépett fel. Az egész évre kiterjedő programba bekerült az édesanyák köszöntése Anyák napján, ill. a 70, 80, 90 éves jubiláns tagok köszöntése októberben az Idősek hónapja alkalmából. Sok brigádmunkán vettek részt a tagok a helyi mezőgazdasági szövetkezetben, és folytatódtak a kirándulások. Ebben az időben Vanya Lajosnak köszönhetően baráti kapcsolat alakult a bonyhádi, tatabányai és szákszendy nyugdíjasklubokkal. Hegyi Olga szervezésével pedig meghívást kaptak nyugdíjasaink a környei Sörfesztiválra.

Vanya Lajos elnök 2011-ben történt lemondása után a tagság Hamar Máriát választotta elnöknek, aki 2013-ban új vezetőséggel folytatta a klub további működtetését. Alelnök Vida Mária, dalkörvezető Puskás Mária, pénztáros Svetko Éva, krónika vezető Biróczi Valéria. A kultúrműsorokat Buják Erzsébet konferálja. A vezetőség tovább folytatja a megszokott és közkedvelt rendezvények szervezését a képviselő-testület és Tóth Marián polgármester anyagi és erkölcsi támogatásával, akárcsak a belföldi és külföldi kirándulásokat. Gyakorivá váltak a színházlátogatások a komáromi Jókai Színházba, valamint a többször

ellátogattunk a helyi tanintézményekbe, ahol a régi szokásokról, ünnepekről, kézimunkákról beszélgettünk a gyerekekkel. Rendszeresen bekapcsolódunk az évente megrendezésre kerülő Szebb Tardoskeddért nagytakarításba, egészségügyi és egyéb jellegű előadásokon veszünk részt. S amit még fontosnak tartunk, tovább ápoljuk a baráti kapcsolatot a magyarországi nyugdíjasklubokkal.

2020 márciusában világszerte megjelent a veszélyes koronavírus, amely sajnos a kulturális rendezvényeket és csoportos találkozókat is kivonta a forgalomból. Reméljük, hamarosan minden visszaáll a helyére, folytatódhat klubunk működése, amelyet még nagyobb odaadással és szeretettel végzünk a nyugdíjasklub tagjainak szórakoztatásáért.

**Hamar Mária
elnök**

A Tardoskeddi Vöröskereszt

A 60-as, 70-es és a 80-as években a helyi vöröskereszt nagyon jól működött, elsősorban Bogyó Mancika önkéntes nővérnek köszönhetően,

ő volt a szervezett véradások fő mozgatórugója. Évente kétszer szervezett véradásokat az érsekújvári kórház transfúziós osztályára. A nyolcvanas évek végén megbetegedett, és sajnos nélküle az önkéntes véradók száma egyre jobban megfogyatkozott. Mivel nem akadt senki, aki ezt az önkéntes munkát vállalta volna, a helyi alapszervezet működése egy időre megszűnt.

1995-ben aztán az akkori polgármester Kele Lajos felkérésére megszerveztük az első közös önkéntes véradást, amelyen 26 ré-

gebbi és új önkéntes véradó vett részt. 1996 farsangján megrendeztük az első véradók bálját is, ahol is a többszörös véradóinkat emléklappal tüntette ki a polgármester. A rendezvény olyannyira sikeres lett, hogy a tavaly már 25. alkalommal szerveztük meg. Ennyi évig ez nem sikerülhetett volna, csakis a mindenkori polgármester és a képviselő-testület hathatós segítségével. Ezúton is szívóbbal köszönjük.

1996 óta évente háromszor szervezünk véradást. A véradók száma évről évre egyre növekszik. Csak hogy érzékeltesük a fejlődést a 2000-es évben 91 aktív véradó volt falunkban, 2010-re ez 170 főre emelkedett. Külön öröm, hogy szüleik jó példáját követik a gyerekek is, véradóink között családok is vannak. A közös véradások a Faluházban zajlanak, amit az önkormányzat bocsájt minden alkalommal a rendelkezésünkre. Ezek a véradások mindig ünnepnek számítanak, amit közös ebéddel zárunk a Kelly vendéglőben. Az önkormányzat mellett, az étterem és a helyi földműves szövetkezet a fő szponzoraink. Nem szabad

megfelekednünk községünk magánvállalkozóiról és azokról a magánszemélyekről sem, akik a véradóbálak tomboladíjait adják. Ezúton is mindenkinek hálásan köszönjük.

A véradások mértékének növekedésével nagyban hozzájárulunk az érsekújvári régió betegeinek jobb egészségügyi ellátásához. A véradó bálokban évente kitüntetjük a többszörös véradókat bronz /10/, ezüst /20/, arany /nők 30, férfiak 40/, gyémánt /nők 60, férfiak 80/ Jánský érdemérmékkel. Csányi István személyében van már egy százszoros véradónk is, aki 2020-ban vehette át a Kňazovický érdemérmét.

Idén augusztusban a Covid pandémia miatti több mint egy éves kihagyás után újra indult községünkben a véradás. Reményeink szerint ott folytatjuk majd, ahol tavaly tavasszal abbahagytuk. Előre is köszönjük a szponzoroknak, a segítőinknek, s nem utolsósorban minden véradónak, hogy hathatós segítségükkel is tovább tud működni alapszervezetünk.

Mgr. Geró Margit
elnök

A Civilizációs Betegségekben Szenvedők Alapszervezete

Szervezetünk 35 évvel ezelőtt alakult azzal a céllal, hogy segítsen a betegségekben szenvedő lakosainkon. Abban az időben már sok más szervezet tevékenykedett aktívan Tardoskedden, de egyik sem volt kimondottan csak a betegek részére. Miközben egyre csak nőtt a betegségeknek kúszkódók, a mozgáskorlátozottak és az ágyhoz kötöttek száma. Ezért Bogyó Géza fontosnak tartotta egy ilyen jellegű szervezet létrehozását. Civilizációs Betegségekben Szenvedők és Egészségkárosodottak Alapszervezete néven. A szervezetet megalakulása után bejegyezték az érsekújvári járás fennhatósága alá, ahová most is tartozik. Ezenkívül vezetve vagyunk a belügyminisztériumban.

Bogyó Géza nemcsak alapítója, de első elnöke is volt a szervezetnek. Három évvel később a tagsági gyűlésen új elnökválasztásra került sor. Az új elnök Boros Vince lett, aki 21 éven át állt a szervezet élén. Ő utána én vettem át ezt a tisztséget, a szervezet elnöknőjévé 13 évvel ezelőtt választottak meg az évzáró taggyűlésen. Azóta vezetem a szervezetet nagy egyetértésben a község vezetésével. Nagyon jó az együttműködésünk, bármikor bármire van szükségünk, az önkormányzat a polgármester úrral az élen mindig segít és támogat. Legyen szó évzáró taggyűlésről vagy jubilánsaink ünnepéről, a polgármester úr mindig megtisztelteti jelenlétével rendezvényeinket. Köszönet illeti a többi támogatót is, akik segítenek minket, akár tomboladíjakkal, akár egyéb módon. Az Önök segítségének köszönhetően is fejlődik szervezetünk.

Tevékenységünk igencsak széleskörű. Ünnepi és egyéb jellegű összejöveteleket tartunk, rekreációs és ismeretterjesztő kirándulásokat szervezünk, sportnapot tartunk, amelynek már több éve a helyi termálfürdő ad otthont. A termálfürdő szolgáltatásait örömmel vesszük igénybe egész nyáron, köszönhetően többek között az önkormányzat által nyújtott kedvezményes belépőnek. Októberben az idősök hónapja alkalmából meglátogatunk egy idősebb tagunkat és ajándécsomaggal lepjük meg. Ezenkívül évente felkeressük otthonaikban a jubiláló nagybeteg, sokszor ágyhoz kötött tagjainkat, akiket megajándékozunk, elbeszélgetünk velük. Hiszen egy kedves szó mindig és mindenkinek jól esik.

Az elmúlt esztendő a világon mindenütt nehéz volt, a koronavírus bennünket sem kímélt. Tíz tagunk hagyott itt minket örökre, akiktől méltóképpen el tudtunk búcsúzni. Nyugodjanak béké-

ben! Csak bízni tudunk, hogy az elkövetkező évek jobbak lesznek, újra találkozhatunk tagjainkkal. Mindenkinek nagyon jó erőt, egészséget kívánok. Vigyázzunk egymásra, és szereteteinkre!

Ludas Táňa
elnök

A tardoskeddi Vasutasok Zászló Egyesülete

A vasútnak évszázadok óta fontos szerepe van az emberiség életében. Az első vasútvonalat Európában 1847-ben kezdték el építeni a Bécs – Krakkó útvonalon. Volt ennek azonban elődje, egy 1836-ban épült lóvasút, amely Pozsony és Nagyszombat között közlekedett, s amellyel három óráig tartott az út egyik városból a másikba. A vasút történetének szempontjából fontos dátum 1840. szeptember 27. Ezen a napon adták át a 14 km hosszú vasútvonalat Pozsony és Szentgyörgy között. A vagonokat itt is lovak húzták, s egyszerre 533 utast tudtak elszállítani. Ezért lett szeptember 27-e a vasutasok napja. Néhány évvel később már gőzmozdony húzta a vagonokat. Az első ilyen vonat-szerelvény 1848-ban érkezett Pozsonyba.

Fontos megemlíteni a 310.442-es számú ČSD mozdonyt, amelyet 1897-ben gyártott a budapesti Magyar Királyi Állami Vasutak Gépgyára azzal a céllal, hogy az állam vasútvonalain közlekedjen. A 20. század 20-as éveiben Dél-Szlovákia helyi vonalain közlekedett, majd fokozatosan műszaki szolgáltatásra használták, míg 1957-ben eladták a szeredi cukorgyárnak. 2006-ban Pozsonyban állították ki, ma pedig a tardoskeddi vasutaspark díszé. Rajta kívül még két ilyen mozdony van Szlovákiában. Az egyik még üzemképes, Ruttkán közlekedik, a másik Tiszacsernyőn van kiállítva.

A vasút a tardoskeddiek életében mindig nagy jelentőséggel bírt. 1925-ben megalakult a Tardoskeddi Vasutasok Zászló Egyesülete, amelynek abban az időben saját pecsétje és 2 zászlaja volt. Az egyesület legfőbb célja az volt, hogy egy szervezetbe tömörítse az ország több szegletében dolgozó tardoskeddi vasutasokat. Ezenkívül segítettek a nehéz helyzetben lévő vasutas családoknak, és megbecsülték az idős, már nyugdíjba vonult vasutasokat. 1940-ben megszűnt az egyesület, de 1998 áprilisában néhány lelkes vasutasnak Sztrecsko Ferencnek és Vas Andrásnak sikerült újjáélesztenie. Vas András 2014-ig az elnöki posztot is betöltötte. Valamennyien nagyon tiszteljük és becsüljük a munkáját, mindig tisztelettel emlékezünk rá.

2015 áprilisában új elnökválasztás zajlott az egyesület berkein belül, a tagok Vanya Zsuzsannát választották új elnökké, aki azóta is ellátja az egyesület vezető személyének szerepét. Ez idő alatt több sikeres rendezvényt tudhatnak magunk mögött. Ez egyik legnagyobb büszkeségük a helyi vasutaspark, ahol az említett 310.442-es számú ČSD mozdonyon kívül egyéb vasutas eszköz és tárgy van kiállítva.

2020-ban a Tardoskeddi Vasutasok Zászló Egyesületének tevékenységére is rányomta bélyegét a koronavírus. Sajnos, nem tudtuk megszervezni a már megszokott, és közkedvelt rendezvényeinket. Kivétel volt ez alól a vasutasok védőszentjének, Alexandriai Szent Katalinnak a tiszteletére tartott szentmise Eperjén, amelyen csak a vasutas zászlóval rendelkező egyesületek vehettek részt. Reméljük, a soron következő időszak már kedvezőbb lesz, és újra találkozhatunk a vasutas rendezvényeken.

Vanya Zsuzsanna
elnök

A Tardoskeddi Vadászegyesület

A Tardoskeddi Vadászegyesület működése a Dél-Szlovákiára jellemző vadász hagyományokon alapul. Az első vadásztársaság Tardoskeden 1950/51-ben alakult meg. Az elnöke Borbély Ferenc (Lalú) volt. Az alapító tagok, mindig a Schnierer kocsma előtt vagy bent gyülekeztek. Nem csoda, hogy Borbély Ferenc volt az egyik alapítója és az első elnök, hiszen imádta a határt járni. Ismert minden rókaljukat, minden csapást. Nem volt azonban olyan magától értetődő a vadásztársaság működése, hiszen még vadászpuskáik sem voltak. Eleinte furkósbottal járták a határt, és ahogy a mai vadászok, inkább a vaddal törődtek. Telente kukoricát, szénát hordtak ki az állatoknak. Akkoriban még rengeteg vadnyúl, fácán, fogoly volt a határban. Őzek is akadtak és főleg sok volt a róka. Természetesen minél előbb be kellett szerezni a vadászpuskákat. Ez sem ment azokban az években olyan könnyen. Végül a mindenhová bejáratos, mindent elintéző Buják Ferenc (Turhel Feri bácsi) segítette ki őket. Az ötvenes évek közepére igazi vadásztársaság lettek. Már puskával a vállukon járták a határt, és már vadászat volt a vadászat. Hajtókkal, zsákmánnyal, terítéssel. Igazi vadászuhat csak Csóka Buják Lajos bácsi hordott. Ő volt a vadőr, neki dukált az egyenruha.

Az elkövetkező években természetesen mind többen léptek be a vadászegyesületbe, amely a mai napig aktívan működik Birkus Vince elnökkel az élen. 22 tagot számlál és 3 454 ha vadászati terület tudhat magáénak, amelyből 25 hektár az erdős rész, 15 hektár nádas terület, a vízfelület pedig 150 hektárt tesz ki. Az egyesület tevékenységét szigorú szabályok és a vadgazdálkodási törvények alapján végzi, ezért a jelenlegi vadászat egyáltalán nem a vadállomány kilövéséről és zsákmányejtéséről szól. Legfontosabb feladataik közé tartozik a vadgazdálkodáshoz szükséges eszközök, etetők létrehozása, a vadállomány védelme a kártékony vadfajoktól a törvény keretein belül, és az állatok életkörülményeinek biztosítása. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium által meghatározott időpontban

minden évben elvégzik a vadszámlálást, melynek eredménye meghatározza a vadászható fajokat. Vadászat szempontjából a Tardoskedd környékén főleg fácán, nyúl és vadkacsa található, de az elmúlt időszakban jelentősen megnövekedett a vad-disznó- és a szarvasállomány. Az állatokról való megfelelő gondoskodás egyik bizonyítéka, hogy környékünkön arany-, ezüst- és bronzéremmel díjazott őzeket is lőttek. Sőt, az érsekújvári járásban aranyérmes szarvast is elejtettek már.

A vadászszövetségek elképzelhetetlenek vadászkutyák nélkül, amelyek nélkülözhetetlen segítők a vadászoknak. A Tardoskeddi Vadászegyesület mindig is jól képzett vadászkutyákkal büszkélkedhetett, amelyeket szakképzett kinológusok (tardoskeddiek is) tanítottak be, és amelyek számos versenyen értek el előkelő helyezéseket, díjakat.

A vadászegyesület tagjai, leszámítva a 2020-as évet aktív társadalmi életet élnek. Rendszeresen találkoznak különféle rendezvényeken, összejöveteleken, bekapcsolódnak a község által szervezett brigádokba, fákat ültetnek a falu határában. Az alapiskolákkal együttműködve előadásokat tartanak a gyerekeknek, kiállításokat szerveznek a vadásatról és vadgazdálkodásról. Figyelemreméltó munkájukkal nagyban hozzájárulnak a környező természet és a vadfajok védelméhez. A vadászatot nem hobbiként üzik, hanem küldetésnek tartják, nem sajnálva rá sem az időt, sem az anyagiakat. A Tardoskeddi Vadászegyesület többek között ezért is tartozik a legrégebben működő szervezetek közé községünkben.

Birkus Vince, Csomó Magda

Az Önkéntes Tűzoltóegyesület

A tardoskeddi önkéntes tűzoltóság történetének kezdete az 1913-as évhez fűződik, amikor a megyei előjárók nyomására a

község önkéntes tűzoltóságot hozott létre. Nem volt azonban hosszú életű, 1917-ben megszűnt. Ennek egyik fő oka az I. világháború volt, amikor több tagnak be kellett vonulnia katonának,

a másik oka a rossz gazdasági helyzet. A község hivatali döntés hatására 1925-ben újra önkéntes tűzoltó-egyesületet alapított, amelynek kb. 40 tagja volt. Néhány évvel később már saját rak-tárhelyiséggel rendelkeztek a Felvégen, és volt saját kézi fecskendőjük is.

A II. világháború azonban ismét közbeszólt. 1945-ben már csak 4 tagja volt az egyesületnek, a tűzoltó technika pedig 3 háromkerekű és 1 kétkerekű kézi fecskendőből állt. Szerencsére, az idő múlásával gyarapodott a tagok létszáma, új tűzoltók érkeztek. 1947 végén ismét 40 tagot számlált az egyesület. Ebben az évben anyagi támogatást is kaptak a Járási Tűzoltó Alaptól új motorral működő fecskendő vásárlására, ill. a tűzoltó egyesület reorganizációjának befejezésére. A 60-as években az egyesületnek több mint 20 tagja volt, több alkalommal tartottak toborzásokat a fiatalok körében. Rendszerezések voltak a kiképzések, és a tagok tűzoltó-versenyekre jártak a környékbeli településekre. Az önkéntes tűzoltóság ebben az időben a fénykorát élte, segítettek többek a községnek különböző munkák elvégzésénél, ellenőrizték a házak kéményeit és tűzoltó bálokat szerveztek. De egyszer minden jónak vége lesz. A tardoskeddi tűzoltóság a 70-es években befejezte tevékenységét.

2007-ben aztán újjáalakult a helyi tűzoltó egyesület 12 alapító taggal, 2010-ben pedig új tűzoltószertárt kapott. A tűzoltó technikát egy alapfelszereltséggel ellátott TATRA 185 típusú tűzoltóautó alkotta, de az idő előrehaladtával az egyesület igyekezett bővíteni a tűzoltó technikáját. Jelenleg 15 tagunk van és két tűzoltóautó áll a rendelkezésünkre. A már említett TATRA 185 kívül, amely 2018-ban teljes felújításon ment át, 2019-ben egy teljes felszereltségű új tűzoltó autót vehetett át egyesületünk, amely megfelel a jelenlegi követelményeknek. Ugyanebben az évben az akkori belügyminiszter-asszonytól egy CAS 15 IVECO Daily gépjárművet kaptunk. Ezeknek az gépjárműveknek köszönhetően, még jobban a lakosok segítségére lehetünk tűz vagy árvíz idején. Mindezek ellenére továbbra is igyekszünk új eszközökkel bővíteni a készletünket, amelyek jelentős mértékben segítik munkákat a bevetéseknél. 2020-ban lélegeztető készülékkel „gazdagodott” a műszaki állományunk, és a bonyhádi tűzoltóktól hidraulikus ollót és feszítőt kaptunk. A műszaki felszerelésen kívül fontos megemlíteni, hogy az egyesület szívesen vezet szak-kört iskoláskorú gyerekeknek.

Örömmel tölt el bennünket, hogy tagságunk létszáma fokozatosan bővül, hogy a tagok között olyan emberek vannak, akik mindig készek segíteni. Bízunk benne, hogy az önkéntes tűzoltóság még hosszú generációkon át fennmarad Tardoskedden.

Budik Lucia

60. számú Sík Sándor cserkészcsapat

A 60. Sík Sándor cserkészcsapat 21 évvel ezelőtt Szent István ünnepén, vagyis augusztus 20-án alakult meg Asztalos Orsolya

vezetésével. Alapvető célunk, hogy támogassuk a fiatalok képességeinek fejlesztését, elfogadásra és csapatmunkára neveljük őket, megtanítjuk őket a természetben élés rejtelmeire, a találékonyságra, valamint a 10 cserkész törvény fontosságára. Az egész cserkészmozgalom önkéntes alapon működik, mindenki a szabadidejében foglalkozik a cserkészzel. Miért éri meg? Mert miközben nevelünk, magunk is fejlődünk, mert életre szóló barátságok és élmények születnek, mert a cserkészet által jobb emberek leszünk, és még sorolhatnám, de igazából ezt az életérzést nem lehet leírni, csak megélni.

Kis csapatunk az elmúlt 20 év alatt kivette részét a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség (SZMCS) és a község életéből egyaránt. Jelen vagyunk minden évben az Országos Métabajnokságon (OMB), sőt 2011-ben mi voltunk az OMB szervezőcsapata,

amikor is közel 350 cserkész menetelt Tardoskedd utcáin, és élvezte a métázás örömeit. Amennyiben továbbra is javul a járványhelyzet, akkor augusztus 27-29. között 10 év után ismét mi adunk otthont az Országos Métabajnokságnak, meg-

tölve a falut nótaszóval és szurkolással. Otthont adtunk már az éves közgyűlésnek, ahol az SZMCS elnöksége, vezetői tartanak beszámolókat, a csapatok képviselőivel együtt szavaznak a változásokról, kiértékelik az elmúlt évet. Határokon átvéelő rendezvényt is szerveztünk, amikor a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatát által rendezett Sík Sándor emlékfélév záró programjában társszervezőként vetünk részt. Ezen a napon két, Sík Sándor nevét viselő, cserkészcsapat látogatott el hozzánk, valamint fellépett az erdélyi Szent Cecília együttes és Baricz Lajos marosszentgyörgyi lelkiatya.

Igazán hálásak vagyunk, hogy minden rendezvényünkön segítségünkre van az önkormányzat, a helyi egyházközség, valamint jó viszonyt ápolunk a helyi alapiskolával, szervezetekkel is. Évközben a csapatrendezvények mellett igyekszünk kivenni a részünket a falusi életből is, így mindig ott vagyunk az ünnepi megemlékezéseken, ahol koszorúzunk és zászlót tartunk, gyereknapon programokat vezetünk le, és a Föld napján is évről évre szemetet szedünk, virágot ültetünk, templomkerítést festünk, hiszen a cserkész, ahol tud, segít. Az utóbbi két évben sikerült gyarapítanunk csapatunk létszámát is, amely jelenleg 49 tagból áll. Szeretnénk ezt a számot tovább növelni, ezért minden erőnkkel azon vagyunk, hogy képzett és talpraesett vezetőink legyenek, hiszen csak úgy tudunk érdemben növekedni és fejlődni, ha megbízható, elszánt és a megfelelő tudással rendelkező fiatalok vezetik a gyerekeket, a csapatot. Ezért szinte minden évben képviseltetjük csapatunkat valamely vezetőképző-táborban.

Bízunk benne, hogy a Jóisten segítségével még sokáig működhetünk, még több gyereket, fiatal tudunk bevonni ebbe a csodálatos, életre nevelő világba.

Száraz Bernadett
csapatparancsnok

Tardoskedd kulturális múltja

A Csemadok Tardoskeddi Alapszervezete 1951-ben alakult meg. De mi volt előtte? Kiknek köszönhetjük községünk gazdag kulturális múltját, hol, hogyan, milyen körülmények között tartották kulturális rendezvényeiket a régiek, a Csemadok megalakulása előtt? Az alábbi rövid áttekintésben ezekre a kérdésre kerestem a választ községünk volt és jelenlegi krónikásainak, valamint régi újságcikkek segítségével.

A 19. század előtti időkben a mai formában ismert közösségi élet még nem létezett. Ehhez nagymértékben hozzájárult a tény, hogy a falusi lakosság nagy része, amely a lakosság 9/10-ét alkotta, ekkor még nem tudott írni és olvasni. A 19. században sorsdöntő társadalmi változásokra került sor. A földműveléssel foglalkozók mellett jelentős létszámú új csoportok jelentek meg, mint pl. a gyári munkások, a kézművesek és kisiparosok, kereskedők, népművelők, tanítók, orvosok stb. Nem kellett hozzá sok idő, hogy az azonos foglalkozású egyének érdekcsoportokba, céhekbe, egyesületekbe tömörüljenek. A nemesség és a gazdag polgárság látogatta úri kaszinók a század második felében összekapcsolódtak a már nagy tömegeket mozgósító érdekcsoportokkal, és országos hatáskörű politikai pártokká alakultak át. De nem csak pártok alakultak országos jelleggel.

1881-ben Nyitrán megalakult a legelső magyar országos hatáskörű kultúregyesület, a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesületet (FEMKE), amelyet 1918-ban megszüntettek. A FEMKE utódjaként 1925-ben alakult meg a Szlovenszkoí Magyar Kultúregyesület (SzMKE). Ez a szervezet a második világháború végéig működött. Tagsága 1944-re elérte a 12 ezer főt, a helyi szervezetek száma ekkor 184 volt.

A 19. század végén községünkben is megszorodtak a különböző csoportosulások, egyletek. Ezen időszak legjelentősebb tardoskeddi eseményeiről és a megalakult csoportokról, társulásokról nagyon jó áttekintést nyerhetünk Kropacsek Imre tanár úr 1927-ben íródott: Tardoskedd – Tardoskedd község története című krónikájából, valamint Czibulka Imre:

désének legfőbb munkásává lett...” (Ezt követi 38 színdarab címének felsorolása, mint néhány példa a megrendezettek közül. Megjegyzendő, hogy ekkor még nem volt villany a faluban és petróleumlámpákkal világítottak. BM)

„...Az általános közművelődési állapotnak hatalmas előmozdítója lett az 1906 esztendőben épült Katholikus Egyesületi Ház...”

„...az 1900-as években külön gyermek dalárda működött a tantestület vezetésében...” „...Adám Rezső kántortanító vezetésével férfi dalárda működik (1926-ban alakult)...”

A krónika része egy meghívó is, amely arról számol be, hogy: a „Tardoskeddi Katholikus Olvasó Kör tagjai 1926. április hó 4-én és 5-én (húsvétvasárnap és hétfőn) a Katholikus Egyesületi Ház nagytermében színművet adnak elő, amelyre a közönség ezennel tisztelettel meghívatik. Színre kerül: AZ OBSITOS c. népi operett 3 felv. sűgő: Vanya Ferenc, rendező: a fiúiskola tantestülete. A 26 fős szereplőgárdát, illetve a színdarabban előforduló énekeket és táncokat Heka Kálmán zenekara kíséri.”

A közösségi kultúra kialakulásának formáiról, fejlődésének üteméről községünkben részletesen olvashatunk Méryné Tóth Margit: Tardoskedd táncélete című monográfiájában.

E rövid „múltba tekintő” rámutat arra, hogy községünk kulturális élete a régmúltban gyökeredzik. A Csemadok helyi szervezetének megalakulásakor gazdag kelengyét kaptunk az elődjektől. Azon legyünk, hogy ezt az ajándékot sértetlenül és még

sok más színnel kiegészítve adjuk tovább az utódoknak.

A cikkben említett forrásmunkák megtalálhatók községünk könyvtárában.

Bara Mihály

Szülőfalum, Tardoskedd, és Buda Ferenc: Tvrdosovce – Tardoskedd c. könyvéből.

Fontos eseménye a kornak, hogy 1868-ban törvénybe foglalták az általános tankötelezettséget. Az iskolák és az állandó tantestület jelenléte nagyban elősegítette a közösségi kultúra iránti igényt és annak

fejlődését. Kropacsek Imre krónikájában - a „Művelődési viszonyaink” fejezetben - így ír erről: „...A tantestület iskolán kívüli munkáját tulajdonképpen Csepreghy Károly kezdte még 1870-ben. Azóta a mindenkor tantestület bőven kivette részét a kultúrmunkából és a község közművelő-

Az egyházzól...

A templom és a hit a keresztény ember számára nagyon fontos. A tardoskeddiek mindig is vallásos, hívő emberek voltak, akik szerényen, de szeretetben éltek. A középkorban az egyház nagy hatalommal bírt, hatalmas birtokai, vagyona és befolyása volt. A falu a korabeli dokumentumok alapján szintén egyházi birtok volt, és a 14. században már volt plébániája. Az évek során sok megpróbáltatás érte - járványok, támadások, üldözések - amelyek nyomot hagytak, nemcsak a lakosságon, hanem az épületeken is. Az egyházi élet valamikor a 17. század táján indult el újra.

A község legmeghatározóbb építménye a Szent István római katolikus templom. A régi dokumentumok alapján az első, az eredeti templom valamikor a 14.-15. században épülhetett, amit többször is leromboltak, majd újjá-, illetve átépítették, így nyerte el mai formáját. Égeztet téglából épült, kőlapokkal burkolt padlózatú. A főhajó hossza 18 m, szélessége 6 m, a belső magassága 8 m. A templomtorony 34+3 méter, 3 haranggal büszkélkedik, s mind a 4 oldalról toronyóra díszíti. Aki belép a tardoskeddi templom ajtaján, egy gyönyörű oltárképpel találja szemben magát, melyen a térdeplő Szent István király áhítattal tekint a Szűz Anyára, felajánlva neki országát és koronáját. További festmények és freskók Jakobey mester és P. Stach keze munkáját dicsérik. A gyönyörű keresztút a 14 állomással a hívők adománya. Fontos még megemlíteni a barokk szószéket a 4 evangélista szobrával. A templom keresztútját tardosi márványból készült még a 19. század első felében.

A község élete szorosan összefonódott az egyházzal, nagy hatással volt az emberek életére, gondolkodására, tetteire. Számos szokás, esemény van, melyeket a tardoskeddiek a mai napig őriznek:

Szentségimádás - A katolikus hit vallja, hogy Jézus Krisztus valóságosan jelen van az Oltáriszentségben, a Szentostyában nemcsak a szentmise, az áldozás során, hanem az átváltoztatástól kezdve mindaddig, amíg a kenyér megőrzi kenyér mivoltát. A hit kifejeződése a közös imádság is, amikor egybegyűlünk a templomban, hogy Isten előtt leboruljunk, megmutassuk szeretetünket és tiszteletünket, így módon imádjuk őt. Ez a szentségimádás. Ezen al-

kalom során az Oltáriszentséget egy speciális tartóban, az ún. úrmutatóban kihelyezik az oltárra egész napra. A falu asszonyai és férfiai óránként váltották egymást, egyházi énekeket énekelve, a térdeplőn imádkozva tisztelték az Oltáriszentséget. Ez a szép szokás a mai napig megmaradt falunkban.

Nagyböjt - Hamvazószerdával kezdetét veszi a 40 napos böjt, húsvét előtt. Ilyenkor tilos volt a húsevés, a dal és tánc. Nagycsütörtökön a templom harangjai is

elhallgattak, egészen a feltámadási körmenetig. A templomban található keresztek, feszületek lila lepelletel voltak letakarva. Nagypénteken szigorú böjtöt tartottak a falusiak. Háromszor ettek, és csak egyszer lakhattak jól, természetesen tartózkodtak a húseledel fogyasztásától. Ilyenkor nem volt szentmise, csak szertartások, melyeknek keretén belül a falu népe a Passiót, Jézus kinszenvedését énekelte virágvasárnap és nagypénteken. A Passió éneklésére az énekesek a kántorral együtt készültek. Ez a szép hagyomány napjainkban is megmaradt. Nagypénteken szokás volt a Szent sír mellett virasztani. Csendes elmélkedés, a sír őrzése napjainkban a cserkészek és a hívő fiatalok kiváltsága. Régen a Tiszti lányok virasztottak a Szentsírnál, óránként, félóránként váltva egymást. Nagyszombaton ugyancsak őrzik a sírt. Idősek, fiatalok egyaránt lerójják kegyeletüket csendes imával, „Jézuska-csókolással”.

Húsvét - nagyszombaton véget ér a 40 napos böjt. A szertartások keretén belül a lelkiatya megszenteli a vizet és a tüzet - a remény szimbólumát. Újra hallatszik a harangok zúgása, az orgona hangja és a feltámadt Jézust körmenetben viszik a templom körül.

Ürnap körmenet - valamikor az egész falun végig vonult, napjainkban már csak a templom körül van felállítva 4 oltár. A Bradác, Juhász, Szabó, Szőgyényi csa-

ládok állítják, ahová a hívek kísérik a lelkiatyt, aki kezében viszi az Oltáriszentséget. Az elsőáldozó kismenyasszonyok rózsaszirmokat hintenek az Oltáriszentség elé.

Pünkösöd - A tardoskeddi hívek nagyon szép hagyományt ápolnak Pünkösdkor. Ilyenkor ünnepelnek a jubiláló házaspárok, megújítják a 25, 50 és 60 éves házasságkötési fogadalmukat. Ezt a szép hagyományt még Drozd Gyula esperes úr kezdeményezte, és az itt működő lelkiatyák tovább folytatták.

Hívő ember számára a karácsony a legszebb ünnep, és falunkban nagyon sok szép hagyomány maradt fenn.

Roráté - vagy hajnali szentmise. Adventben reggel 6 órakor kezdődött, a téli sötét reggeleken csak a templom ablakai világítottak, hívogatta a hívőket az elmélkedésre, az adventi elmélyülésre, hogy lelkieken is

gazdagodjanak, feltöltődjenek, tiszta szívvel várva a kis Jézust.

Szállást keres a Szent család - Kilenc napig tartó adventi ájtatosság, amely szorosan összefügg a betlehemezéssel és a karácsonyvárással. Annak idején majdnem minden utcában imádkozták az egybegyűlt asszonyok a házi oltárok előtt a rózsafüzért, és egyéb ájtatosságokat, imákat, majd énekeltek. Sajnálatos, hogy ez a szép hagyomány mára már kihalófélben van.

Betlehemezés - régebben a ministráns fiúk vitték el a házakhoz a Szent családot, és imádkozva-énekelve kérték bebocsátást, hogy elmesélhessék a Szent család történetét. A háziak ezután gyümölcscsel, édességgel, pogácsával és némi aprópénzzel jutalmazták a gyerekeket. Szerencsére ez a szép hagyomány nem merült feledésbe, hiszen az iskolánk tanulói viszik tovább a kis Jézus születésének hírét.

Egyház mellett több közösség is működött Tardoskeden:

Tiszti lányok (Mária-lányok) - A csoport a kedvesnővérek vezetésével alakult és működött. 13-20 éves lányok alkották, mindig 12-en voltak. Feladataik közé tartozott a szolgálat a templomban, vagyis a templom takarítása, virágokkal való díszítése, s a már említett Szent sír őrzése. Öltözközü egyforma volt, fehér ruhát viseltek, amit saját maguk varrattak. Fejüket fehér fátöl és koszorú díszítette, nyakukban

kék szalag volt. A tagság a férjhezmenéssel megszűnt.

Rózsafüzér Egyesület - 1904-ben alakult. A templomban minden nap imádkozták a rózsafüzér tizedet, és minden hónap első péntekén vagy vasárnapján szentképet cseréltek egymás között a tagok. A szentkép hátulján imádság volt, és mikor kicserélték egymás közt, a tisztelet jeléül megcsókolták.

Római-katolikus Ifjúsági Egyet - Az

Egyet fő célja a fiatalok vallásos és hazafias nevelése volt, illetve mulatságok szervezése, de számos egyéb hasznos foglalkozást is tartottak. A tagok főként fiúk voltak, de lányok is beléphettek.

Tardoskeddi Ifjúsági Közösség (TIK) - Mons. Lénár Károly lelkiatya működése alatt alakult meg a közösség, 50-60 gyermek játszott, énekelt a tardoskeddi plébánia pincehelyiségében általában péntekenként, a szentmise után. Rengeteg if-

júsági szentmisét és találkozót szerveztek, aktívan részt vettek és vesznek a katolikus hagyományok ápolásában, és megtartásában. Az alapító tagok azóta már családos emberek, akik keresztyén szellemben nevelik, terelgetik gyermekeiket, és folytatják az utat, melyen Lénár atya elindította őket.

Balogh Katalin

A legismertebb Tardoskedden tevékenykedő papok

Szemmelweis – Szemerényi Károly (1813-1898)

Tardoskedden először káplánként szolgált, miután 1836-ban pappá szentelték. Mivel aktívan részt vállalt a felkelő magyar csapatok segítségében, a szabadságharc leverése után nem gyakorolhatta hivatását. Tardoskreddre is csak 1876-ban tért vissza, ahol minden erejét a korszerű egyházi iskola-rendszer kiépítésének és a művelődés fejlesztésének szentelte. Telket vásárolt, gyűjtést szervezett, amihez saját vagyonával is hozzájárult, hogy bennlakásos római-katolikus leányiskola épüljön Tardoskedden. Az intézményt 1886-ban szentelték fel és nyitották meg. 1888-ban pozsonyi kanonokká nevezték ki, így elhagyta a falut. A pozsonyi András-temetőben helyezték végső nyugalomra. A tardoskeddi alapiskola 2002-ben vette fel a nevét, s azóta Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolaként működik.

Mons. Drozdy Gyula (1913-1988)

Mielőtt 1959-ben Tardoskreddre jött, több plébánián tevékenykedett. Községünkben majdnem 3 évtizedig plébánosként működött. A magas, fekete hajú és fekete keretes szemüveget viselő esperes urat mindenki tisztelte és szerette. Ismerte a falubelieket, mindegyik korosztály papja volt, hiszen a vasárnapi szentmiséken a templom a legutolsó állóhelyig megtelt. Az ő ideje alatt épült, gyarapodott a hitközség, megjavíttatta a templomot, bevezette a templomba a világítást, sőt a jelenlegi plébánia is az ő működése alatt épült fel.

Mons. Drozdy Gyula

Nagyon művelt ember volt. Nemcsak olvasta a könyveket, hanem gyűjtötte is, amit a plébánián berendezett könyvtár is bizonyít. Megalapította az I. Egyházi múzeumot a faluban, és megírta a falu egyháztörténetét is, Historia Domus címmel. Magyar érzelmű lelkészként gyakran látogatott el Csehországba, ahol a kitelepített

magyaroknak szentmisét tartott, és lelkiekben támogatta, segítette őket. Visszavonulása után a szülőfalujában Ipolszalkán élt haláláig. 1998-ban, tíz évvel halála után megkapta Tardoskredd község Díszpolgára in memoriam díjat.

Mons. Lénár Károly (1923-2005)

1987-től 2002-ig volt plébános Tardoskedden. Az ő szolgálati ideje alatt épült fel 1994-ben a temetőtemplom. 2000-ben ő kezdeményezte magyar nyelvű egyházi óvoda megalapítását Tardoskedden, amely a mai napig sikeresen működik. Élete szenvedésekkel volt tele. Mivel 1950-ben segített az Újvár-környéki internálótáborokban lévő papoknak, koholt vádak alapján, hazaárulásért 17 évi börtönbüntetésre ítélték. Mírovban és Leopoldovban raboskodott, 12 év után szabadult. Mivel eltiltották a papi hivatástól, munkásként dolgozott. 1970-ben tért csak vissza az egyház szolgálatába. 1989 után kitartóan küzdött egy önálló szlovákiai magyar püspökség létrehozásáért. Ő állt a Jó Pásztor Alapítvány élén és személyesen vezette a komáromi imanapokat. Megkapta az Esterházy emlékérmét és Pro probitate (Helytállásért) díjat. Nyugdíjbavonulása után szülőfalujába, Inámba tért vissza. Ott helyezték el végső nyugalomra.

Balogh Katalin, Buda Ferenc

Tardoskeddi származású papok, pappá szentelésük éve

Berta Ferenc - 1942

Móder Mihály - 1946

Zajíček Zoltán - 1951

Balogh Vince - 1956

Borbély Péter - 1963

Bíróczy István - 1964

Simek Sándor - 1974

Szlávik Antal - 1984

Balogh Károly - 2003

Dobrovodsky Péter - 2008

Tardoskeddi Hírmondó

A kezdetek

1998 júniusában adtuk ki a Tardoskeddi Hírmondó legelső számát, a községünkről megjelent első írásos emlék 777. évfordulóján. Ott voltam a születésénél, bár érdemeim azért jóval kisebbek, mint a lap impresszuma sejteti. A kelő szakmai tudásom sem volt meg egy lap szerkesztéséhez (be kell vallanom, ma sem lenne), bár az akkori lelkes társaságból, azt hiszem, egyikünknek sem. Magával az ötlettel, hogy csináljunk újságot, Kele Lajos polgármester állt elő, és hozott is segítséget: Görfői Jenő, aki akkor a Pátia Rádió hírszerkesztőjeként dolgozott. Ő mutatott néhány csallóközi regionális újságot, ezek mintájára próbáltuk összeállítani a Tardoskeddi Hírmondót.

Tulajdonképpen tartalmában máig őrzi a lap a 23 évvel ezelőtt kialakított arculatát. Már akkor is a polgármesteri beszámoló került az első oldalra, írtunk a falu rövid történetéről, régi fényképeket közlünk, bemutatkoztak az iskolák, a helyi társadalmi szervezetek, megjelent a templom története, méltattuk az önkormányzat akkori díjazottait, köszöntöttük a 75 éves sportszervezetet. Felsoroltuk az aktuális kulturális rendezvényeket, volt születés-elhalálozás rovat, viccek, vers, keresztrejtvény.

A következő két számot Varagya Szilvia főszerkesztette, ő már nem csak névleg, hanem valóban, és volt is kellő tapasztalata. Korábban az érsekújvári gimnázium diáklapjának élén állt, és épp elsőéves újságíróhallgató volt a pozsonyi Comenius Egyetemen. Felkértük Dózsa Rolandot nyelvi lektoraknak, illusztrációs felvételeinket pedig Mészáros Imre készítette. Sokat improvizáltunk. Gyorsan kellett címlap, beszaladtunk a Szalay mamához, hogy jöjjön ki a padra újságot olvasni. Felállt a varrógéptől, kötényruhában címlaplány lett.

Szilvivel éjszakákba nyúlóan terveztük a makettet, mi hová kerüljön, mekkora legyen a

terjedelem. Továbbra is Brat Gábor maradt a tördelő, a cikkek állandó szerzői mellettünk Roskó Péter, Bencze István, Bara Mihály voltak. Bár a regionális lapokat gyakran éri joggal kritika, hogy nem függetlenek, nincs igazi szólásszabadság, mi teljesen szabad kezet kaptunk. Elmondhatom, hogy soha semmiféle nyomás nem nehezedett ránk, soha nem cenzúrázták egyetlen mondatomat sem, bár volt leadott anyagom, amit nem találtak érdemesnek a megjelenésre, de ez már jóval később történt, és nekem jót tett, mert elküldtem egy országos hetilaphoz, aminek onnantól kezdve állandó munkatársa lettem.

2000-ben aztán Mészáros Róbert lett a főszerkesztő, azóta jómagam csak akkor publikáltam, ha felkértek, többé szerkesztőként nem vettem részt a munkában. Elkerültem a helyi alapiskolából, nem dolgoztam tovább a kábeltelevízióban sem, hamarosan gyermekgondozási szabadságra mentem.

A mindenkori főszerkesztők nagyon jól ráéreztek, melyek azok a témák, amelyekről szívesen írok, kik azok az emberek, akikkel örömmel készítek interjút, máig minden felkérés megtisztel. Hálás vagyok mindenkinek, aki beenged otthonába, és hajlandó beszélgetni, minden olvasónak, aki megvásárolja a Tardoskeddi Hírmondót.

Benkő Tímea

A folytatás és a jelen

2003-ban változás állt be a Tardoskeddi Hírmondó szerkesztőségében. A községi hivatal alkalmazottjaként az én egyik munkaköri tevékenységem lett a magazin összeállítása. A jellegét illetően a legelején el kellett döntenie, hogy maradjon-e a magazin forma vagy csupán pár oldalas információs lap legyen. A kultúrbizottság az előbbi verzió mellett döntött azaz, hogy évente 3 alkalommal jelenik meg: húsvétra, búcsúra és karácsonyra. Bevallom, nem

volt semmilyen tapasztalatom az újságírás terén, ezért köszönettel tartozom az elődeimnek, akik nagyon sokat segítettek.

Az évek során rengeteg változáson, újításon ment át az újság. A modern kori technikai vívmányok, új szerkesztők, segítők és az ötleteik, de nem utolsósorban az önkormányzat pozitív hozzáállása befolyásolta a kiadvány arculatát. Új rovatokat hoztunk létre, fokozatosan változtattunk az újság szerkezetén, bővítettük a terjedelmét - ma már 48 színes oldalon lehet két nyelven olvasni Tardoskeddről. Igyekszünk minden egyes számban írni az adott időszakban történt községi, kulturális, sport-, szervezeteink rendezvényeiről, hogy azok is tudomást szerezzenek róluk, akik nem tudtak jelen lenni személyesen, vagy nem látták a helyi kábeltelevízió műsorában sem. Így leírva, még pontosabban tudjuk archiválni az eseményeket, akárcsak a községi hivatal aktualitás felhívásait. Rendszeresen bemutatunk hasábjainkon egy-egy ismert tardoskeddit, vagy olyan személyt, aki kitűnik lakosaink közül akár tudásával, akár érdekes kedvtelésével, életével, amellyel példát mutat. Mindig jó írni külföldön élő tardoskeddiekről, sikeres fiatalokról, akik megállják helyüket az életben, a nagyvilágban. Nem titok, hogy magazinunkat elsősorban az idősebb korosztály olvassa (van aki az első oldaltól az utolsóig), számukra a

régmúltat felidéző írások jelennek sokat. De nemcsak nekik. Sok egyetemista használta tanulmányai során, ill. szakdolgozatához a Tardoskeddi Hírmondóban talált írásokat.

De hogyan is készül magazinunk? Sokak szerint semmiség egy újságot összeállítani, hiszen csak írni kell bele. Hát ez egyáltalán nem így van. Nagyjából 2-2,5 hónappal a megjelenés előtt megbeszéljük az aktuális szám központi témáit, majd felkérem állandó és alkalmi cikkíróinkat, hogy írják meg őket. Akikre mindig lehet számítani és rendszeresen, önkéntes alapon a szabadidejüket nem sajnálva írnak: Kollár Mária, Csomó Magda, Birkus Magda, Tóth Attila, Tóth Mária, Buda Ferenc, Szabó Imre, Borbélyová Eva, az iskolák, óvodák, szervezeteink vezetői, de természetesen a községi hivatal alkalmazottai is kiveszik a részüket, hiszen az elsődleges cél, a lakos informálása. Sokszor ők jönnek ötletekkel, de előfordul, hogy lakosaink is hoznak fel példákat. Az utóbbi időben pedig nagyszerű ötletadó a szociális háló, ahol sok érdekességet találni. Szerencsére témában nincs hiány. Még ha az elején olykor úgy tűnik, nem lesz miről írni, mindig sikerül megtölteni tartalommal a lapot, hiszen Tardoskedden minden évben történetek jeles események, élnek érdekes múlttal, jellel, hobbival rendelkező emberek, akik szinte mindig első szóra beleegyeztek

a róluk szóló cikk írásába. A keresztretjvény az egyik legkedveltebb rész, amelyet a kezdetektől Lőrincz László készít nekünk, ugyancsak díjmentesen. Ő a legelső segítőnk, aki röviddel a megjelenés után már küldi is az új a keresztretjvényt a soron következő számba.

Amíg a íródnak a cikkek, én közben a GDPR törvény értelmében a társasági rovatban szereplő személyek adatai miatt napokon át készítem az írásbeli engedélyeztetéseket, hogy csak azon lakosaink adatai jelenjenek meg, akik ebbe írásban beleegyeztek. Miután folyamatosan érkeznek a cikkek, az összes írás nyelvi korrektúrára megy át. A magyar részben Tóth Szilvia végzi ezt elejétől fogva, a szlovák részben Győri Beáta. A kezdetekben Ondrejková Elena, Borbélyová Agáta, Vinczeová Eva, Juhászová Judita segítettek a szlovák nyelvi korrektúrában és cikkek írásában is. A kijavított cikkekhez aztán

megfelelő fényképeket kell társítani. Ebben nagy segítség a községi fotósa Mészáros Imre, valamint Tóth Ferenc, akik állandó fényképészeink. Régi cikkek esetében sokszor kell az archívumunkban keresgelnünk, de van, hogy még a tördelés során is fotózunk, hogy minél aktuálisabb képek legyenek magazinunkban. Ezután következik az oldalak elrendezése, hogy a tördelő a cikket a hozzátartozó képekkel és oldalszámmal együtt kapja meg. Ez a rész is igénybe vesz néhány napot, amíg minden a helyére kerül. Aztán kezdődhet a tördelés, amelyet a nyomtatással együtt már tíz éve az érsekújvári Korund desktop vállalat végez. A tördelés is rengeteget fejlődött a húsz év során. Az első években akkori kollégám Vanya Dániel végezte a technikai körülmények adta lehetőségekkel. Ma már megmosolyogtató, hány hajlékonylemeze (floppy) és CD-re volt szükség egy-egy számhoz.

Most meg mindent elektronikusán, az interneten oldunk meg. A legutóbbi számoknál például nem is találkoztunk a tördelővel. A többszöri átolvasás, javítások ellenére a tördelés során is akad még javítanivaló. Ilyenkor kiderül, hogy az előre elképzelt oldal készen nem mindig mutat a legjobban. De mindent korrigálunk, még egy nyelvi korrektúra következik, és amikor mindennel végzünk és a polgármester, mint felelős kiadja is áldását adja, mehet a nyomtatásba. Ez max. 1 hetet vesz igénybe.

Az elkészült újságot a községi újságárusa, az alvégi élelmiszerüzlet, a községi hivatal, a könyvtár forgalmazza. Tardoskeddi Hírmondót 2013 óta kedvezményes áron elő is lehet fizetni. Ekkor néhány évig Borbély Livia vezetésével készült az újság, ismét egy kicsit megújulva. Az előfizetett újságot a kollégámmal együtt házhoz szállítjuk. A visszajelzések alapján Tardoskedd határain túl

és külföldön is olvassák magazinunkat, egy-egy szám még a tengeren túlra is eljutott.

Az utolsó ügyintézés, amit egy-egy szám megjelenése után el kell végezni, az a kötelező példányszámok postázása a Kulturális Minisztériumba, a Szlovák Nemzeti Könyvtárba, a Túrőcszentmártonba, a pozsonyi Egyetemi Könyvtárba, az érsekújvári könyvtárba, a budapesti Országos Széchényi Könyvtárba.

Talán sikerült betekintést nyújtunk a Tardoskeddi Hírmondó történetébe, egy-egy szám születésébe, s abba, mi minden szükséges ahhoz, hogy olvasóink lapozgatni tudják magazinunkat. Mindenkit nagy köszönet illet, aki bármilyen módon segítette, és segíti újságunk létrejöttét. Bízom benne, hogy ez a jövőben is így marad, még sokáig tudunk Tardoskeddel kapcsolatos cikkekkel, információkkal szolgálni.

Bračo Szilvia

Tardoskedden használt szlások

- Még neki áll feljebb.
- Nincs rajta áldás.
- Olyan igaz, mint ahogy itt állok.
- Süket, mint az ágyú.
- Akasztófát is meg lehet szokni.
- Akkor jó, amikor alszik.
- Aludtej van az ereiben.
- Sovány, mint az agárkutya.
- Anyja lánya.
- Az anyja kínját.
- Ha arany tálcán hoznák, akkor se köllene.
- Az asszony köténye sokat eltakar.
- Egy pipa bagónyit se ér.
- Ugrá, mint a bakkecske.
- Tollas bálba megy.
- Csak gyalog, mint a Balogh. Azért járok gyalog, mert a nevem Balogh.
- Akkora a szája, mint a bécsi kapu.
- Egyetek, nőjőn a begyetek.
- Bíka nyó a hasadba.
- Olyan hideg a keze, mind a bíka lába.
- Szent a béke.
- Sokat beszí, de keveset mond.
- Azt se mondta, hogy bú.
- Níz, mind a borjú az új kapura.
- Olyan, mind a kerge birka.
- Nem szeretem, ha a bóha trüsszög.

Tardoskeddi duda-nóták

/régí helyi hangzás szerint/

/:Rígén vót, soká lész, még ollan rúzsám lész
Kinek fejvánkusa fehér szállagbú lész:/

Kartony dunna, dajli, ereggy odébb rúzsám a falig
/:hagy fekszők melléd hajnalig, még idésanyád aluszik:/

Kartony dunna, de púha, kimarattunk rúzsám alulla
/:Anná az Isten valaha, ketten nyugonnánk alatta:/

Ittá, étté, jólaktá, vigyén az ördög inné má
Sěj, ittá, étté, jólaktá, vigyén az ördög inné má

Nincs a fűzfának töve, nincs a Lucának széme
/:Ha széme vóna, eeménne, itt nem szémtelenkénne:/

Bábi, bábi, Tami bábi, eemént kukuricát lopnyi
Mégfoták a Tami bábít, lèhúzták a harisnyáit

Bábi, bábi mi csinátá? Talán kukuricát loptá?
/:Úgy kő néki, minek lopott? Mé nem inkább imádkozott? :/

Hěj dudásom, dudásom, idés muzsikásom
/:Fűjjad a dudádot, csapd össze bokádott!:/

Öreganyád a szívásba majd mégszakad az alvásba
Eriggy oda, rúgd odába, nè horsogjon a szívásba!
Nincsen kinyér, nincsen só, nincsen feleségem jó
Maj lész kinyér, maj lész só, maj lész feleségem jó!

Gyerünk ki a nádas mellé, fekügyünk lè egymás mellé
/:Uccsa bizony de jó esne, ha valaki még nem lesne!:/

Akik öregbítették Tardoskedd hírnevét

Tardoskedden mindig is éltek, élnek olyan egyének, akik munkájuk, foglalkozásuk vagy aktív tevékenységükből adódóan kitűntek/kitűnnek a többiek közül, és öregbítették Tardoskedd hírnevét. Úgy gondoljuk, méltóak arra, hogy a Tardoskeddi Hírmondó rendhagyó számában írjunk róluk.

Méry Margit (1936) – néprajzkutató

Tardoskedden született, majd a komáromi Selye János Gimnáziumban érettségizett. 1954–1961 között pedagógusként tevékenykedett, többek között Tardoskedden is. A pedagógusi oklevél megszerzését követően levelező tagozaton elvégezte a pozsonyi Comenius Egyetem néprajz szakát. Néprajzkutató lett annak ellenére, hogy olyan faluban született, ahol a viseleteknek híre-hamva sem volt. Több mint 20 évig volt a Csemadok KB néprajzi szakelőadója, 10 évig a Szlovák Tudományos Akadémia Néprajzi Intézetének munkatársa, 1988–2006 között a szlovák rádió magyar nyelvű adása számára szerkesztett néprajzi műsorokat. Előszörban a szlovákiai magyar népviseletek feltérképezésében és bemutatásában alkotott maradandót. Két publikációja jelent meg a népviseletekről, 1998-ban Szlovákiai magyar népviseletek címmel, amelyet Jókai Máriával közösen készítettek, 2002-

felvidéki népviseletek feltérképezésével és bemutatásával szolgáló, jelentős tudományos kutatómunkája elismerésekén. Tardoskedd község önkormányzata 2006-ban Faludíjjal ismerte el tevékenységét. Pozsonyban él.

Móder László

Móder László (1945- 2006) – KEK győztes labdarúgó

A pozsonyi Slovan futballcsapatának kiváló csatára volt, egyike azoknak, akik nagymértékben hozzájárultak cseh és szlovák futball legsikeresebb nemzetközi kupamérkőzéseken való részvételéhez. Már a helyi ifjúsági csapatban felhívta magára a figyelmet. Szikora Györggyel és két évvel fiatalabb öccsével, Józseffel fantasztikus triót alkottak. Tehetségükre hamar felfigyeltek a legnagyobb pozsonyi klubok, Móder László a Slovanba került. A pozsonyi sportklub mezében 149 bajnoki mérkőzést játszott és 27 gólt lőtt. Az 1968/69-es idényben 8 góllal a csapat legjobb góllövője volt. Oroszlánrészt vállalt az égszínkékek 1969-es KEK-győzelmében, a döntőben a Barcelonát győzték le 3:2-re. E diadal mellett 1970-ben csehszlovák bajnok lett a Slovanal, kétszer pedig csehszlovák kupagyőztes. Megkapta a Sport Mestere elismerést. Nagyon ügyes, gyors és robbanékonny játékos volt. Labdaátvételeinél az ellenfelek sokszor csak tanácstalanul néztek. Pályafutása csúcspontján a lelátók kedvence volt, utánóztatlan cseleít azóta is emlegetik. Labdarúgóként utoljára az érsekújvári Elektrosvit együttesében játszott, később egy ideig edzősködött is. Érsekújváriban élt, ott is hunyt el. Sportsikereiért 2016-ban Faludíjat kapott in memoriam

Buják Vince (1947-2018) – kosárfonó, fafaragó, a Magyar Kultúra Lovagja

Tachovban született a csehországi deportálások idején, de mindig Tardoskeddet tekintette szülőfalujának. A kosárfonás mesterségét gyerekként tanulta meg az

édesapjától, magas fokon űzte. Szeretne volna, ha a mindennapi ember is megtudná ezt tanulni, ezért a kosárfonás alapjait több tanfolyamon is oktatta, sőt könyvet is írt róla „A kosárkötés hagyománya Tardoskedden” címmel, amely 2004-ben jelent meg. Később a fafaragás is felkeltette az érdeklődését, ennek a szenvedélyének haláláig hódolt, minek bizonyítéka a temérdek alkotás. A népművészeti hagyományok ápolásáért 2006 januárjában átvehette a Magyar Kultúra Lovagja címet. Ugyanebben az évben megkapta Tardoskedd község Faludíját.

Számtalan fafaragó táborban és találkozón vett részt, s volt ezek szervezője. Az Élő Hagyományok Polgári Társulás aktív tagjaként évekig volt társszervezője a községünkben rendszeresen megrendezett fafaragók találkozójának. Részt vállalt a Felvégi parkban álló kapu megfaragásában, s nevéhez fűződik a parkban található többi szobor elkészítése is, ill. több egyéb alkotás községünk területén. Életműkiállítása állandó jelleggel megtekinthető a tardoskeddi Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolában, de otthonában is állított össze kiállítást faragásaiból, alkotásaiból. Tardoskedden kívül emlékoszlopa áll több felvidéki és magyarországi településen. Állandó résztvevője volt a falunapoknak, néprajzi rendezvényeknek. Lelkesen, szívvel lélekkel osztotta meg az érdeklődőkkel a hagyományos kézműves mesterségek titkait.

Buják Vince

A famegmunkáláson és kosárfonáson kívül számos más kedvtelésnek hódolt, szenvedélyes vadász volt, vadászkutyákat idomított, madarakat nevelt, méhészkedett. 2014-ben kitüntette a Szlovák Vadászszövetség, és a Magyar Vízslaklub ugyancsak elismerte negyvenéves munkásságát. 2006-ban Faludíjat, 2017-ben Polgármesteri díjat kapott.

Méry Margit

ben pedig a Szlovákiai magyar parasztviseletek c. könyve. Rendszeresen rendezett néprajzi kiállításokat, fesztiválokat, táncsoportokkal dolgozott, és mindig nagy öröm volt számára a népzene gyűjtés is. Nagy élmény volt számára, amikor Kéménden és Tardoskedden rögzítették a néptáncokat. Nincs olyan magyarok lakta település, ahol nem járt volna.

2017-ben Magyarország Köztársasági Elnöke a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetéssel adományozta Méry Margitnak a szlovákiai magyarság kulturális hagyományainak továbbörökítéséért, főként a

Tóth Ferenc (1985) - zenetanár, fotós

Érsekújvárbán született, de Tardoskedden él. A Pozsonyi Egyházi Konzervatóriumban végezte tanulmányait. Ez idő alatt ösztöndíjasként kétszer fél évet töltött Dániában, ahol zeneszerzést is tanult. 2006 óta zenetanárként dolgozik az érsekújvári Művészeti Alapiskolában, ill. az iskola Tardoskeddi kihelyezett tagozatán, ahol a gitárjáték tudományát adja át tanítványainak. Elsősorban zenészek

Tóth Ferenc

tartja magát, de fotósként is ismert. A zene után a fotózás a másik nagy szenvedélye, amellyel a diploma után kezdett el komolyabban foglalkozni. Kellott néhány év és sok ezer kép, amíg igazi fotóssá vált. A köztudatba különböző fórumokon megjelent fotóival került be. Az általa készített fényképek minden alkalommal emelik a község kiadványainak színvonalát. Az első nagyobb szakmai elismerést a National Geographicnak köszönheti, de más külföldi magazin is vásárolt már képet tőle. Felvételeit közzé tette már a spanyol Muy Interesante, prágai Foto Video és az olasz Canon Magazine

Fotósként hamar megtalálta a saját stílusát, arra törekszik, hogy az legyen a képe, amit és ahogyan ő látja. Ha úgy érzi, hogy szükséges, előszeretettel „kísérletezik” a látvánnyal, szerkeszti a képeit. Mindig is vonzották a különleges, rendhagyó helyszínek. Fényképezőgéppel a kezében járt többek között Csernobilban, Boszniában, Észak-Norvégiában túl a sarkkörön, ahol az északi fényt fotózta, Izlandon, a Feröer-szigeteken, az olasz Dolomitokban, Székelyföldön medvelesen, és természetesen Tardoskedd és Szlovákia számos természeti csodáját, műemlékét megörökítette.

Az első kiállítása Tardoskedden volt a Csernobilban készített képeiből, majd jöttek sorra a felkérések újabb és újabb megnyitókra. Így neve ismerősen cseng úgy a hazai fényképészek körében, mint nemzetközi téren. A kiállítások mellett említést

érdemel a szakversenyeken való részvétel, a rengeteg helyezési és különdíj. Újabban hazai és nemzetközi fotópályázatok zsűritagjaként is bemutatkozik. Az egyik legsikeresebb fotója az Aurora Borealis (Sarki fény), amely Észak - Norvégiában a Lofoten szigetek készült 2018-ban. A fénykép aranyérmes lett Szerbiában, Ukrajnában, Bosznia-Hercegovinában, Észak-Macedóniában, Indiában, Kínában, Észak-Bengáliában, Bangladesben és New Yorkban. A díjakon és elismeréseken kívül az a legfontosabb számára, hogy fotói a versenyek és kiállítások által eljutottak a világ több pontjára. A fotózás területén elért eredményeivel terjeszti községünk hírnevét, amiért 2017-ben átvehette a község Faludíját.

Lantos Borbély Katalin (1984) – énekesnő, a Kicsi Hang verséneklő együttes és a For You a-capella tagja

Érsekújvárbán született, de gyermekkorra legszebb éveit Tardoskedden töltötte. Az általános iskola nyolcadik évfolyamának felévében átlépett a nyolcosztályos Galántai Magángimnáziumba, ahol az osztályfőnöke Menyhárt József lett, akivel később megalapították az immáron 21 éve működő a Kicsi Hang verséneklő együttest.

Lantos Borbély Katalin

Mindig is zenei pályáról álmódott, és ebben a gimnáziumi évek, a sok-sok Kicsi Hang koncert annyira megerősítették, hogy az életét csak zenéléssel, művészettel tudta elképzelni. Ezért felvételizett a Pozsonyi Egyházi Konzervatóriumba, ahová kimagaslóan teljesítve azonnal felvették. A konzervatóriumban opera szakon végzett, majd tovább tanult operett szakon, és még két évet musical szakra is beiratkozott.

Mai napig jól emlékszik 2008 év végére, amikor a konzervatórium több tehetséges fiataljával közösen karácsonyi műsort adtak elő Tardoskedden. Templomi koncert-

ről volt szó, ami Katalin számára nagyon is testhezálló volt, mivel heti szinten a Tardoskeddi orgona mögött ült, mint kántor. Ezután a koncert után fogalmazódott meg a mai napra már sikeres For You ötlete. Sok változáson, átalakuláson ment keresztül a csapat az évek során, a jelenlegi formában 5 éve munkálkodik a négy szlovák ajkú és Katalin révén egy magyar lány, járva Európát. Elmondható, hogy a család mellett a For You a fő profilja. Ezidáig rengeteget utaztak, koncerteztek, Pozsonyban saját stúdiójuk van, ahol együtt dolgoznak az új dalokon, bővítik a repertoárt, készítik a lemezeket, klipeket, fejlesztik magukat, a képezik a hangukat. Az elmúlt pár évben számos hazai ismert előadóval dolgoztak együtt sikeresen. Katalin számára az eddigi For You-s pályafutása során a 2019 augusztusában Tardoskedden adott búcsúi koncert volt az egyik legemlékezetesebb, ahol szó szerint a „fél falu” jelen volt. Ez igazán meghatározó és meghatározó élmény volt számára.

Az énekesi elfoglaltságok mellett továbbra is meghatározó momentum az életében a kántorkodás, amit 12 éves korától végez. Ebben sokat köszönhet Lénár Károly atyának, aki pártfogásába vette, és mindenben támogatta, hogy hivatalosan is kántor legyen. Tagja volt a Tardoskeddi Ifjúsági Közösségnek (TIK), ahol a hit és a művészet nagyon domináns elemek voltak. Sokat utaztak kórustalálkozókra, szentmiséken énekeltek, megtanult gitározni, furulyázni - így az ifjúsági szentmiséken a zongora és az orgonán kívül más hangszereket is meg tudott szólaltatni-, naponta szolgálatot tett esküvőkön vagy temetéseken, adventben Tardoskedd minden házába elvitték a BETLEHEMI LÁNGOT. Később csatlakozott a cserkészekhez, őrsvezető lett. A mai napig szoros kapcsolatban van azokkal a lányokkal, akikkel megismertette a cserkészet szépségét. A cserkészet az élete részévé vált, nem távolodott el a mozgalmától felnőtt korában sem. Segéd-tisztképző táborban vett részt, 2008-ban a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség jóvoltából Amerikába utazott, ahol ő képviselte a szlovákiai magyar cserkészeket.

Jelenleg Komáromban él a családjával. Tagjai a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség részeként munkálkodik Családos Cserkészek csoportjának, valamint gyermekei a komáromi cserészcsapat tagjai is, így plántálják beléjük a természet szeretetét és a közösségben való munkálkodás, alkalmazkodás fogalmát.

Tardoskedd jelenti számára a szülőfalut, ahová mindig nagyon szívesen tér vissza.

Vanya Róbert (1987) – színész, a budapesti Operettszínház tagja

Érsekújvárbán született. A Szemerényi

Károly MTNYAI látogatta, majd az érsekújvári Pázmány Péter gimnázium diákjaként énekelt az gimnázium énekkarában, és játszott a gimis színjátszó csoportban. 18 évesen szerepet kapott a Kistérségi Színtársulatban az István, a király című rock-operában. István szerepét négy évig énekelte Szlovákia déli településein. Az érettségi után két évig tanult ének-gitár előadó művészet szakon Dévai Nagy Kamilla Krónikás Zenedéjében Budapesten. Majd színész II. és drámajáték vezető oklevelet szerzett a Nemes Nagy Ágnes Humán Szakközépiskolában. Tagja lett az Apró Színház társulatának, akikkel mesedarabokat játszottak és gyerekfoglalkozásokat tartottak a budapesti a Millenáris parkban. Egy teljes évadon keresztül játszott egy indiai mese főszerepét az Újszínházban, majd két évig játszott a tatárnyai Jászai Mari színházban a János vitézben és a Süssi, a sárkányban. A Győri

Vanya Róbert

Nemzeti Színház tánckarában három évig táncosként dolgozott, miközben szerepet

kapott a Sakk című musicalben. 2015 óta a Budapesti Operettszínház énekkarában énekel a tenor 1. szolamában, ahol több szerepet is játszott már: a Fame és a Hair musicalekben, a Denevér, a Víg özvegy, Luxemburg grófia operettekben.

Tardoskedd mindig is a legkedvesebb hely marad a szívében, ahová öröm hazamenni. A szüleitől és az alapiskolától értékes útravalót kapott az élethez és a munkájához egyaránt. Csodálatos érzés számára a tardoskeddi közönség előtt énekelni és meghajolni, hiszen itt nőtt fel, itt tanult, itt kezdte el bontogatni szárnyait a művészetek felé. A közönség tapsát hallva Tardoskedd színpadán mindig azt érzi, hazaérkezett.

*Braço Szilvia,
Ruzsik Katalin,
Birkus Magdolna*

Hagyományos tardoskeddi ételek

Tardoskedd népe a múltban mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkozott. Ez állandó munkát adott az egész családnak, a férfiak mellett az asszonyok is részt vállaltak minden tevékenységben. Kijártak dolgozni a mezőre (földekre): répát ritkítottak, kapáltak, segítettek az aratásban és az őszi betakarításban, a kukoricatörésben, a cukorrépában. Ezenkívül természetesen nevelték a gyerekeket, háztartást vezettek. Naponta frissen főztek, mert hűtőszekrényük nem volt. Hétközben estefelé siettek haza a földekről, ott-hon gyorsan begyűjtöttak a sporheltebe, hogy mire a család hazaér, legyen számukra vacsora.

Gyorsan elkészíthető ételeket főztek. Hetenként volt tojásos, haluskás, tejes leves, rántott vagy savanyú krumplileves. Hozzá dinsztelt („dincótt”) krumpli, krumplikása kacsavagy libazsírral, krumpifőzelék és terci. Egytálétel volt a paprikás krumpli csuszával (legtöbbször kolbász nélkül). Hetenként kéthárom alkalommal főztek tésztás ételt: mákos, túrós vagy tojásos tésztát. Hétfélgére sütöttek szádrétű kalácsot, pogácsaféléket. Ünnepi sütemény volt a 6-7 tojásból sült piskóta, tetején fehér cukormázzal. Réteseket (mákos, túrós, diós, káposztás) inkább csak télen sütöttek.

Nyáron az aratáskor savanyú bablevest vagy savanyú krumplilevest vittek, vagy küldtek ki, hozzá mákos vagy túrós tésztét, hogy az aratók a nagy hőségben ne szom-

jazzanak. A vacsora már „erősebb” volt: főtt sonka, vagy térlől megtartott hólyagkolbász kenyérral.

Húsleveset vasárnap főztek, levágtak egy nagyobb csirkét vagy tyúkot, megtöltötték, hogy a családnak elég legyen. Baromfit tartottak, hentestől csak ritkán vettek húst.

A kacsákat, libákat a gazdasszony meghízalta és a tardoskeddi búcsúra a család és a vendégek finom kacsavagy libasültet ehetek. Híresek voltak a tardoskeddi búcsúk, ilyenkor az idegenbe szakadt falubeliek is hazalátogattak. Az apróleket (nyakat, zúzákat paradicsomos káposztában főzték meg, vagy „ludaskásának” tarhonyával, amit ők maguk készítettek el. Rizst ugyanis csak az 1955-ös évtől lehetett venni az üzletben. Addig disznóölés-kor a hurkát és a kolduskását árpakásból főzték meg.

A káposztát, uborkát, paradicsomot, hagymát a befőzésekhez a farkasdi „hajmásoktól” vették, akik szombaton vagy vasárnap reggel hozták az árúkat és lehetett értük gabonával, kukoricával is fizetni. Kertek csak néhol voltak. Az udvar kellett a kazlakra.

A jegyrendszer megszűnése után bővült az üzletekben az áruválaszték, pénz is több volt, hát bővült az ételfélék sora is. A knédli receptjét a deportáltak hozták Csehországból. Mindenki megszerette, gyorsan elterjedt. A 60-as évektől finom süteményeket, tortákat sütöttek a tardoskeddi asszonyok és sütnék ma is, bár mostanában a családi összejöveteleket inkább vendéglőkben tartják. Ott rendezik a lakodalmakat is.

Csomó Magdolna

Tardoskeddi lagzis szokások

A tardoskeddi „lagziablak”

A lakodalom – a lagzi – mindig nagy esemény volt nemcsak a családban, a rokonságban, hanem az ismerősök, utcabeliek számára is. A közelben lakó asszonyok már az esküvőre indulás előtt ott álltak a lagzis ház kapuja előtt, hogy lássák a menyasszonyt, vőlegényt, az ünneplőbe öltözött lagzisokat, és hát hogy megköszönljék a gazdasszonyok által körbekínált kalácsokat, süteményeket.

Este volt a „lagzi ablak”. Ilyenkor idősebbek, fiatalabbak ott álltak az udvaron és nézték a táncolókat. A tizenévesek számára ez örömteli esemény volt, mert ott táncolhattak a lagzisok mellett. Mi még a lagzi ablakon tanultunk meg táncolni. Ha egy szombaton több lakodalom volt a faluban, elmentünk megnézni a másik-harmadik lagzit is, és persze ott is táncoltunk. Jó alkalom volt ez a fiataloknak a találkozáshoz, ismerkedésre.

Amikor a vendégcsereg este fél tíz-tíz körül bement a házba vacsorázni, mi, a „lagzi ablakosok” hazamentünk.

„Viszik a menyasszonyt!”

Valamikor, de még kb. 40 éve is otthon a házaknál volt a lakodalom. Mégpedig két helyen: külön a menyasszonyos és külön a vőlegényes háznál. Még régebben ilyenkor egy-két szobából, helyiségből kicaptak a mozdítható bútorokat, helyettük asztalokat, padokat állítottak be, ott volt a vendégség. Később már sátrat állítottak az udvaron. Ott többen és kényelmesebben elfértek.

Esküvőre a menyasszonytól indult a násznép, ahová előtte megjött a vőlegény, koszorúslány, a násznagyok. Kikérték a szülőktől a menyasszonyt, és a menetet elindult a templomba, ill. a község házára. Gyalog mentek, így az út mentén lakók is megnézheték őket. Esküvő után a menyasszonyos háznál volt az uzsonna, utána estig táncoltak az udvaron, a sátor alatt. Besötétedéskor a vőfély vagy valamelyik násznagy (keresztapa) elkiáltotta magát: „Viszik a menyasszonyt!” A lagzisok besorakoztak négyes, hatos sorokba, és élen az ifjú párral elindultak a vőlegényes házhoz. Közben énekelték a hagyományos, mindenki által ismert dalokat:

„Csillagok, csillagok, szépen ragyogjatok,
Ennek a kislánynak utat mutassatok.
Mutassatok utat ebbe az erdőbe,
A tardoskeddi gyászos temetőbe.”

Vagy:
Lakodalom van a mi utcánkban,
Férjhez ment a falu legszebb lánya,
Hivatalos vagyok oda én is,
De el nem mennék, ha százszor üzennék is.

Vagy:
Káposzta, káposzta, téli-nyári káposzta,
Édesanyám háza nálam nélkül de árva,
Az van a káposzta ringyes-rongyos
levelére ráírva
Érted lettem, rózsám, három évig katona.

A szép dallamos éneklés messzire hallatszott a csendes estében. Aki csak hallotta, tudta: viszik a menyasszonyt. Szép, ünnepélyes jelenet volt, ha két, esetleg három lagzis menetet találkozott útközben. Ilyenkor megálltak, az ifjú párok kölcsönösen gratuláltak egymásnak, megcsókolták egymást és folytatták az útjukat. A vőlegényes háznál már várták, szeretettel fogadták, betesékeltek őket a háziak. Az udvaron egyet táncoltak, majd a menyasszony szülei és az idősebb vendégek visszaindultak. A fiatalok maradtak a vőlegényes háznál és mulattak.

Szép szokás volt és jellegzetesen tardoskeddi. Sokfelé voltam lakodalomban, de ez csak nálunk volt szokás.

Csomó Magda

„Kúcsos” kalács és rácsos lagzis kalács

Régen a nagy családok és a szinte megszámlálhatatlan rokonság alkották a lakodalmas násznépet. Az 1900-as évek elején még sütemény, torta nem létezett. A falusi házaknál a benti vagy kinti kemencében sütötték a rokonság asszonyai napokkal előbb a friss, ropogós kenyereket, a többféle lepényt, pogácsát, százzrétűt, a túrós, mákos, lekváros kalácsot.

A lakodalom elmaradhatatlan, ünnepi kalácsa a kúcsos („kúcsos”) és a rácsos kalács volt. A „kúcsos” kalács a két család összefonódását jelképezte, többet sütöttek belőle. Kenyerlisztből, élesztőből vagy

kovászból, cukorból, sóból, tojásból, tejből, zsírból (vajból) kissé keményebb tésztát dolgoztak ki. Amikor megkelt, deszkára borították, egyforma darabokra vágták, és hosszú csíkokat sodortak belőle. Egy kalácshoz 8-10 rudacska kellett. Kettőt-ket-

tőt összecsíptek, ágaikat széthúzza szemberakták és összefonták. Két hosszabb rúddal körbefogták, hogy kerek formája legyen. Újrakelesztés után megkenték tojással, és a kemencében aranyárgára sütötték. Sütés után még forrón cukros tejjel bekenték, hogy szépen csillogjon. Kiválasztották a legszebbet és egy üveg borral együtt a plébános úrnak ajándékozták.

Amikor a násznép hosszú sorban vonult a templomba, a „dorozsba”, és néhány férfi egy borosüveg nyakára szúrták a kalácsot dísznek. Így mentek végig a falun. A sor végén menő asszonyok fedeles kosárba is vittek belőle, és a kíváncsiskodóknak törtek belőle vagy közéjük dobták.

A lakodalmat követő reggelen a legények és férfiak a vőlegény házából elindultak „tyúkverőzésre” a menyasszony/lányos házhoz. Hosszú botokra, dorongra felkötötték egy élő kakast, egy-két tyúkot és énekszóval cigányzene kíséretével, rikácsolással mentek. Az úton azonban enni és inni kellett, erre az alkalomra készült a mai pizzához hasonlító kerek kalács. A széleit felcsípték, a belsejét kibélelték vékony szalonnadarabokkal, amelyeket sóztak, borsoztak, megpaprikáztak. Ez volt a rácsos kalács. Akivel találkozott az úton, az nagyot harapott a boros vagy pálinkás üvegre akasztott kalácsból, jó nagyot kortyintott az italból.

S mi lett a tyúkok sorsa? Amelyik az úton elpusztult, az a cigányé lett, az élőt a menyecskének adták.

Kollár Mária

Tardoskeddi szövetkezet

Azok, akik olvassák ezeket a sorokat, szerencsés csillagzat alatt születtünk. Hiszen mi mindannyian szüleink, nagyszüleink elbeszéléseiből ismerjük a háborút, annak kegyetlenségét, borzalmait. 1945 után a számos testi és lelki sebet szenvedő ember vágyott a nyugodt, jobb életre. Hinni akart valamiben, ami emberhez méltó életet ígért a jövőben. Az egyenlőség, szabadság, a biztos munkához való jog, a nyugodt élet képe magával ragadta a tömegeket. A világ felosztása után az élet minden területén nekifogtak az új élet kiépítésének.

Ebben az áldatlan közhangulatban kezdte el munkáját az a lelkes csoport, akinek a tardoskeddi szövetkezet volt szándéka megalapítani. Mondanom sem kell, hogy nem voltak népszerűek. Az első vezetők-agitátorok nem a gazdák soraiból kerültek ki, hanem többnyire föld nélküli, vagy kevés földdel rendelkező, viszont annál öntudatosabb kommunista elveket valló, egyszerű tudású emberek voltak. Számos példát lehetne felsorolni, hogyan győzték meg – szép szóval, kemény fenyegetésekkel stb. – a gazdákat, családokat, akik őseik példáját követve a föld megműveléséből éltek. Azt, hogy mit érzett a kiábrándult, mindent feladó paraszt, aki beadta a közösbe minden földjét és jószágát a tagsági belépő aláírásakor, el sem tudom képzelni. Túlélve a háborút, túlélve a deportálást ez volt a harmadik, talán a legszívbemarkolóbb csapás, elveszítette mindenét.

A Tardoskeddi Szövetkezet 1950-ben alakult meg. Az első tagsági gyűlés jegyzőkönyve 150 ha megművelt területről beszél. Az indulás alapjául szolgáltak a falu közös legelői, a pár nagygazda elkönfiskált területe és a számos meggyőzött kiskgazda földje. Tardoskeden nem volt sok nagygazda, többnyire az átlag 3 – 5 ha közötti területet művelt. A 60-as évek első felében léptek be a szövetkezetbe az utolsó magángazdák. A

szövetkezet területe 3500 ha körül mozgott, mivel megkapta művelésre az Esztergomi érsekségnek a tulajdonában lévő tardoskeddi kataszterban elterülő 600 hektárt is.

A szövetkezet akkoriban teljesen más alapon működött. Felsőbb utasításra terveztek, többnyire a járási nemzeti bizottság a járási pártbizottsággal karöltve adta és ellenőrizte a szövetkezet feladatait. Szocialista munkaversenyeket hirdettek, egymás közt versenyeztették az egyes cégeket. A kitűzött cél elérőt kitüntették, ünnepelték, pl. a legmagasabb hektárhozam az egyes terményeknél, legjobb munkás, szakember, tejhozam stb. A szövetkezetben a keresetek alacsonyok voltak. A munkások normákért dolgoztak, amik nagyon keveset értek. Amiért megérte itt dolgozni, az a fél hektár kukorica volt (ebből a területből még leszámítódott a tag kertje nagysága), amire minden dolgozó tag jogos volt. Így, faluról lévén szó, tudtak állatokat, baromfit, sertést tartani, ami nagy segítség volt a családnak. A 60–70-es években a

nagy változás következett be. Három falu szövetkezetét egy fennhatóság alá vonták, és megalakult a JRD „Budúcnost” nevű vegyesajkú szövetkezet, mely magában foglalta Tardokedd, Tótmegyer és Jató

mezőgazdasági cégeit. Ez volt az az időszak, amikor szöveti példára minél nagyobb területű üzemeket alakítottak ki, és centralizáltak mindent. Az új szövetkezet 5200 ha területen gazdálkodott, keresztben a határa 14 km hosszú volt. Ez a hármas szövetség szép eredményeket hozott, kiépítették,

gond estig, éjjel is dolgozni, a szomszédban sokszor ilyenkor is már három órakor letették a munkát. Ez nehéz helyzetbe hozta a vezetőket.

Újabb mérőföldkő a szövetkezet életében az 1989-es bársornyos forradalom eljötté volt. A három faluból álló JRD Budúcnost szövetkezet volt az első Szlovákiában, ami szétvált. A szétválás nem ment egyszerűen. Az elosztásnak a belépés százaléka volt az alapja. Mivel Tardoskedd volt a nagy szövetkezet központja, rengeteg olyan épületet kellett átvennie a közösből, ami Tardoskeden állt. A nagy szövetkezet 46 %-a volt Tardoskedd tulajdona, s mivel a fent említettek miatt nagyobb vagyon maradt rá, útravalóul még 30 millió korona kölcsönt is át kellett vennie. Ez nagy terhet rótt az 1990-ben megalakult PD Tvrdšovce szövetkezetre.

1989-től megváltozott körülöttünk a világ. Egyre jöttek az új törvények, és ez nem kerülhetett el az agráriumot sem. Mivel a szövetkezetek kényszer alatt keletkeztek, meg kellett találni a módját a régi sebek orvoslására. A törvény által megszabott módon fel kellett osztani a szövetkezet vagyonát, és lehetőséget adni mindenkinek, aki gazdálkodni szeretett volna. Minden egyes tagnak vagy jogosult személynek a neve mellé került egy összeg, amivel részesedett a szövetkezet vagyonából. Ez a vagyonrész eladható, vehető volt. A transzformációs nagygyűlésen a helyi sportpályán 1700 személy volt jelen, hiszen csaknem az egész falu érintett volt valamilyen módon. A szövetkezet vagyona ekkor 104 millió korona volt, amiből 74 millió korona a transzformációs alapba került. 570 tagja volt a szövetkezetnek, melyből közel 300 volt a nyugdíjas. Senki nem látta még ekkor tisztán a kialakult helyzetet, nem úgy néztek a tulajdonosok a va-

szövetkezet még felvásárolt a tagoktól állatokat, amit a tag nevelt fel szerződéses alapon a szövetkezetnek. A tardoskeddi szövetkezet jó eredményeket ért el, ügyes vezetők és dolgozó emberek szövetkezete volt.

1976-ban felsőbb parancs-

centralizálták a gazdálkodást. Emberi szempontból azonban sok konfliktust is szült, mert a kétnyelvűség az egyszerű munkások közt nehézkes volt, más mentalitású munkásoknak éltek az egyes falvakban. Míg Tardoskeden nem volt

gyonrészükre, mint egy vállal-
kozási tőkére, hanem úgy mint
egy összegre, ami váratlanul
az ölükbe hull. Ezenkívül 61
restitúciós esetet oldott a szö-
vetkezet. Előfordult, hogy 10
millió koronán felüli összeget
fizetett ki a tulajdonosoknak.
A kilátástalan helyzetből egy új
törvény hozott kiutat, mely en-
gedélyezte a vagyonrészek ér-
tékpapírokban való kiadását.
Ekkor megkezdte a szövet-
kezet az értékpapírok vissza-
vásárlását megegyezett áron.
2017 decemberéig pár esettől
eltekintve az összes kiadott
értékpapír felvásárlásra került.
Ez egy nagyon aprólékos ér-
zékeny és fáradtságos mun-

ka eredménye volt, több mint
1200 tulajdonos értékpapírja
került megvételre, amire úgy
gondolom méltán lehet büszke
az akkori vezetőség, mert min-
den tartozását a tulajdonosok
felé elrendezte.

Ami a szövetkezet gazdál-
kodását illeti, nagy terveket
valósított meg. Beindította a
paradicsom-feldolgozót, kiépít-
tette az összes részleget. Ál-
lattenyésztést: sertés és mar-
hatartást, lovardát. Speciális
részlegeket: almás és barac-
kos kertek, szőlők, pincészet,
homoktövis termesztés és
feldolgozó, raktárak, üzlet, Bio
termények ültetése, gyártása.
A gazdaságban lezajló változ-

sok és a behozatal egyre na-
gyobb terhet rótt a szövetke-
zet gazdálkodására. 2010-től
az árak, az állattenyésztés, a
tej feldolgozása (volt év, hogy
az állattenyésztési részleg
250-300 ezer € hiányt hozott)
megnehezítette a cég pénzügyi
helyzetét. Mivel a szövetkezet
egy olyan tagsági gyűlési hatá-
rozattal alakult, hogy nem épít
le részlegeket, és már egy rész-
leg sem volt 2010 után annyira
gazdaságos, hogy el tudta volna
tartani a mínusszal záró más
részlegeket, existenciális dön-
tés elé került. Hosszú, komoly
megfontolás után a felszámo-
lás helyett átadta a tardoskeddi
szövetkezet vezetését egy új,

pénzügyileg nagyon stabil cég-
nek, az Exata Groupnak. A volt
vezetőség reméli, hogy az új
tulajdonos értékeli a szövetke-
zetben általuk létrehozott java-
kat és azokat kiaknázva, újak-
kal bővítve biztosítja a hosszú
távú termelést a tardoskeddi
szövetkezetben.

Biztos vagyok benne, hogy a
faluk lakói ez után is még nagyon
sokáig gyönyörködhetnek a
sarjadó vetésben, az érett ga-
bona ezüstben, aranyban ringó
tengerében, és az őszi nyirkos
hant illatában, mert ez az élet.

Szabó Rozália

Östermelés napjainkban

A mezőgazdasági munka
az idők kezdete óta szerves
részét képezte Tardoskedd la-
kosainak életében. Szüleink,
nagyszüleink az év nagy részét
kint töltötték a szántóföldeken
és gazdálkodtak. Később az
otthoni kertészkedés hódított.
Néhány évtizeddel ezelőtt alig
volt család a faluban, amelyik
ne termesztett volna zöldsé-
geket leadásra is. Ma ezeket
a munkákat jelentősen keve-
sebben végzik, mint egykor,
de azért vannak még österme-
lőink. Többek között a **Birkus
János** és felesége **Zsuzsana**
a Diófa utcában, akik 37
éve kertészkednek folytatva a
Birkus nagyszülők munkáját.
„Tavasszal új hagymát, ret-

ket termesztünk, majd
következik a karfiol,
karalábé és a palánták.
Nyáron paprikával és
többfajta paradicsom-
mal folytatódik a sor.”
- árulja el a házaspár,
majd azt is elmesé-
lik, mennyire nehéz
ez a munka. „Eléggé
megerőltető, azt is
mondhatnánk, hogy
a mezőgazdaságban
dolgozni az egyik leg-
nehezebb elfoglaltság.
Aki ezzel foglalkozik,
csak az tudja, mi min-
dennel jár. Hidegben,
melegben, hétvégéken
sokszor hajnaltól éjje-
lig dolgozni. De mint

mindennek, ennek is megvan
a jó és a rossz oldala is. Az
otthoni termesztés egyik po-
zítívuma a végeredmény. Amikor
látja az ember a munkájának
gyümölcsét, amikor vásárolóink
elégedettek és visszajárnak, di-
csérik a munkánkat. A kevésbé
jó oldalát nézve a legnehezebb
megfelelni az igényes fogyas-
tói követelményeknek.”

**Ha összehasonlítják a kez-
deteket, most könnyebb a ter-
mesztés vagy régebben volt?**

„Most nagyon nehéz a ter-
mesztés, a technika ugyan
megkönnyít sok munkát, de
az árut nagyon nehéz értéke-
síteni. A kezdeti kiadások ha-
talmassak, és sokszor meg sem
térülnek. Az egész termesztési

folyamat egy
hosszadalmas
elő út, amibe bár-
mikor hiba csúsz-
hat. Gondolok
itt betegsége-
re, kedvezőtlen idő-
járási körülmé-
nyekre, hasonló-
k. Ezenkívül nagyon
nagy a konkurre-
ncia, mivel sok
külföldről be-
hozott termést
árlnak hazai név
alatt. Sajnos, so-
kan becsapják
a vásárlókat. Az
árúnak szépnek, finomnak és
árilag is megfelelőnek kell len-
nie.”

**Meddig szeretnék még foly-
tatni?**

„Nekünk a kertészkedés
szinte már hobbink. Azért vá-
lasztottuk, mivel ehhez értünk
a legjobban, és amíg az egész-
ségünk engedi, folytatni szeret-
nénk.”

Birkus Lóránttól sem állnak
távol a mezőgazdasági mun-
kák. Baromfit, hízó sertéseket
nevel, s az ehhez szükséges
gabonát saját szántóföldjein
termeszti, a földet saját me-
chanizmusokkal műveli meg.
Édesapja kezdett mindezzel
foglalkozni még 1990-ben,
majd a halála után Lóránt vet-
te át a munkát. Ahogy mondja,
mindez kemény fizikai meg-
terheléssel jár, sőt külön meg-

nehezíti a dolgát, hogy munka
után tudja csak csinálni. De a
saját, tiszta termés, a vegy-
szerek nélküli háztáji kárpó-
tolja a rengeteg időt és ener-
giát. A Birkus család ezenkívül
évek óta készít fűtésre szánt
szalmabrikettet is, amely je-
lentős mértékben hozzájárul a
fűtéssel kapcsolatos kiadások
csökkentéséhez. A gabonából
fennmaradt szalmát tehát ily
módon is feldolgozzák.

Tardoskedd földrajzi viszonyait tekintve, mindig is mező-
gazdasági vidék volt. Ezért is
fontos, hogy a mai napig folyik
östermelés, gazdálkodás köz-
ségünkben. Így nem felejtőd-
nek az elődeink által elkezdett
munkák, az ő emlékü.

Bračo Szilvia

SZINALA ÉS A VÁSKATÁNC

Tardoskedd azon ritka települések közé tartozik, melyeknek hagyományairól és táncairól elmondható, hogy sajátos, ritka elemeket tartalmaznak. Ilyen például a szinala és a váskatánc.

A Szinala fiatalok vegyes, párválasztó énekes-táncos játéka volt, tulajdonképpen egy körtánc ismerős dallamok éneklésével tetszőleges sorrendben, hangszerkíséret nélkül. A fiatalok nagybőjtben szinaláztak, mivel ebben az időszakban szigorú tánctilalom volt, ez volt a közös szórakozásuk. A bőjt első napjától kezdve egészen húsvétig minden nap szinaláztak a szélesebb utcákban, tereken. Naponta este hat óra körül kezdték a játékot, rendszerint a lányok, majd a fiúk is bekapcsolódtak. Egymást kezét fogva kört alkottak, mindig jobb felé haladva, kezüket mozgás közben himbálva tetszés szerinti sorrendben énekeltek a dalokat. A kör közepén egy lány és a legény állt, az ének bizonyos részénél párt választottak a körben táncolókból, majd együtt táncoltak a kör közepén. A körben táncolók addig helyben állva tapsoltak. Új dallam kezdésénél csatlakoztak a körhöz azok is, akik már egyszer párt választottak. A játék eltartott este 10-11-ig is. Volt, hogy harmincan-egyenven is táncoltak.

Váskatánc eredeti tardoskeddi eszközös tánc, amelyet kizárólag falunkban táncoltak. Sajátos változata az ismert pásztortáncoknak. Nevét a hozzákapcsolódó leggyakoribb tánceszköztől, a váskáról kapta. Ez főleg a vízfordáshoz használt, két végén láncsal ellátott, kb. 120 cm hosszú rúd, amely Tardoskedden minden házban előfordult. A falusi parasztság a táncot általában a neki

megfelelő, keze ügyébe kerülő eső eszközzel táncolta, náluk ez volt a váska. A váskatáncot általában olyan eseményeken táncolták, amelyeken alkalom nyílt mutatványos jellegű ügyességi táncokra is, mint például lakodalom hajnali órái, fonók, disznótorok. A paraszti táncélet polgárosodásának fordulópontjától kezdve a váskatáncot egyre ritkábban táncolták.

A népi hagyományokat és táncokat manapság iskolánk tanulói igyekeznek megtartani, ápolni, hiszen a jelen nincs múlt nélkül.

Méry Margit: Tardoskedd hagyományos táncai és táncélete alapján

GYEREKJÁTÉKOK EGYKORON TARDOSKEDDEN

A régi időkben Tardoskedden amint megérkezett a tavasz, az utcák megteltek gyerekekkel. A fiúk rongylabdákkal fociztak, és csoportokba verődve golyóztak. A rongyzacskóba bekötött sokszínű golyókat igyekeztek egymástól elnyerni. A „lánká” (kislányok) lapos, tiszta helyet kerestek valamelyik ház előtt, s már rajzolták a nyolc négyzetből álló ugróiskolát. Tardoskedden ezt **krónikának** hívták. Hárman-négyen be-

sorakoztak, kezükben kis kődarabot vagy talált színes, törött cserepet, porcelánt dobálva ugrálták végig a krónikát. Ha valaki mellédobott vagy kilépett ugráskor

A **bújócskázt** fiúk, lányok közösen játszották. A régi udvarokban, ólak, kazlak, fészerek (nálunk sopák) mellett jól el lehetett bújni. Kiolvastuk, ki legyen a hunyó: „Lap, lap, lap, levelezőlap, rá van írva nagy betűvel, hogy te számár (hunyó) vagy!” A hunyó falnak fordulva, szemét eltakarva számolni kezdett: „10,20,30.....100! Alsó, felső, király, disznó – aki bújt, aki nem, megyek!” S kezdődött a keresés. Akit

molták az ugrást, aki eltévedt, kezdte újra. A nagy 2-3 méteres vastagabb kötelet ketten hajtották, 1 ugrált. Neveket választottak, kinn, milyen színű ruha volt, s ezt hangosan kiabálták. Pl. Piri, Zoli ... Amelyik színnél vétett az ugráló, az a „színű” folytathatta tovább.

Körjátszókat főleg a kislányok játszották. Is-

mettalált, visszaszaladt a falhoz és tapsolva kiabálta: „Pimpara pacc, pimpara pacc (név) megvagy! Akit elsőnek talált meg, az lett a hunyó.

Kedvelt volt az **ugrókötelezés**. Minden „lánká” volt ugrókötele, ezen ugrált helyben, futás közben, fél lábon, előre-hátra. Hangosan szá-

mert volt a Nyuszi ül a fűben, Aranyliliomszál, Lánc-lánc- eszterlánc, Ne nézz hátra, jön a farkas, Kecske van a kiskertben... és mások. Tréfás körjáték volt a Gazda rétre ment... nevű játék. 5-6 kislány kört alkott, kiszámolták, ki lesz a gazda, ő vezette a játékot. Elindult a körön kívül, ellentétes irányba és énekelte: „A gazda rétre megy, ki a ki a rétre megy.” Akinek a hátára ütött, tréfás néven vitte magával. pl. A kutya vele megy (már ketten mentek), a cica vele megy (már hárman mentek), a lapát vele ment, addig-addig, amíg mindenki elfogyott. Kedvelt játék volt még a Libuskáim gyertek haza - ez a gazdasszony, a libák és a farkas versenyfutása volt.

Társasjátékok közé tartozott a malmozás, amelyet kukorica- vagy babszemek-

Az 1950-es években búcsúkor a lövöldékből megjelentek a többszörösen színes, krepp papírba öltöztetett babák. A széles papírszoknyát a kaucsuk baba testére erősítették. Szerencsés volt az a lány, akinek udvarlója olyan jól tudott puskával célozni, hogy egy babát lőtt a párjának. Büszkén sétált a búcsúban, aki ilyet kapott. Ezek a babák otthon 1 évig is díszítették a leterített ágyak közepét.

A kisebb lányok a búcsúban gumin ugráló papírlabdákat, majmokat és szákbamacskát vásároltak. A legények nagy fakanalat vettek, és a bábáskodó lányok fenekére csaptak vele.

kel játszottak. A háború után, a 1948-49-es években sok gyerek kapta karácsonyra ajándékba a „Človeče, nezlob se” társasjátékot. Akkor még nem tudtuk, magyarul, mi a neve, ezért így mondtuk, fogunk „človečozni”. 4-6 személy játszhatja ezt a ma is ismert játékot (Ki nevet a végén néven) 4-4 más színű, apró bábuval, dobókockával. A hosszú téli esteken sokszor az egész család játszott.

A lányok legkedveltebb játéka a **baba** volt. Leleményességük nem ismert határt. Pl. egy

hosszú száron lévő érett mákot már lehetett öltöztetni vagy kukoricafosztáskor egy szép kalászfél felig lemorzsolva, sustáját megtépkedve, felkunkorítva is megfelelt babának. A nagyobbak saját maguk is tudtak babát készíteni. Két botot összekötöttek, a hosszabb lett a test, a rövidebb a kezek. Rongyból kitömött fejet kötöttek rá, s már lehetett is öltöztetni. Kendőt tettek a fejére, maradék ruhadarabokból blúzt, szoknyát „adtak”

rá. Egy cipős doboz sok apró kincset tartogatott, tűt, cernát, gombokat, kisimított rongydarabokat, amelyeket lehetett cserélni. Itt aludt a baba is. Etették, altatták, énekeltek neki, mindent tudtak vele, ami az eszükbe jutott. Játék közben bizony megeheztek a babák. Ilyenkor sárból, vizes homokból tortát sütöttek üres cipőkrémes dobozokban. Tetejükre virágokkal, lepkevirág vagy kenyérbél szirmokkal díszítették.

Később a rongybabákat felváltották az üzletben vásárolt babák. Ezeket a Jézuska hozta vagy a búcsúban vették őket. Mozgatható volt a kezük, lábuk, a fejük előbb kemény papírból készült, amit lefestettek, majd jöttek a porcelán és kaucsuk babák. Ezekre nagyon kellett vigyázni, óvni kellett a víztől, s attól, le ne essenek.

Kollár Mária

A sport rövid története

Tardoskedden a szervezett sporttevékenység az I. világháború után kezdett éledni. Bölcsőjénél Szpevák Singer Árpád és Schrank Tibor álltak. Kezdetben csak néhány lelkes futball kedvelő fiatal rúgta mezítláb a rongylabdát, majd 1922. május 1-jén Tardoskredd válogatottja lejátszotta első mérkőzését Érsekújvár ifjúsági csapata ellen. A találkozó 1:1 döntetlennel ért véget. Tardoskredd első gólját Schönberger Max rúgta. A mérkőzést 200 néző előtt játszották le az akományi réten – itt volt az ideiglenesen kiépített futballpálya.

Községünk szervezett sportélete a visszaemlékezések szerint 1923-ra datálódik, ekkor alakult meg az első helyi jellegű sportklub. Viszont Kropacsek Imre által vezetett krónika 1930-at említi a tardoskeddi sportklub hivatalos megalakulásának dátumaként. Ezt támasztja alá az Érsekújvár és vidéke folyóirat 1935-ben megjelent egyik újságcíkje is, amelyben 1930 van feltüntetve alapítóévként. Ugyanebben az évben új futballpálya létesült a volt nagytemetővel szembeni ligetben (itt napjainkban családi házak állnak), és olyan csapatok játszottak baráti futballmérkőzéseket nálunk, mint az UTE Újpest vagy a Ferencváros. Később a pálya a ligetből a volt fogorvosi rendelők melletti telekre került, majd 1931-1953 között az akkori vágóhíd melletti rétre, a mai Mély úti óvoda területére. Ennek a pályának az ünnepélyes megnyitója 1934-ben volt. Az 1934-936-os években az érsekújvári Szigeti edző áldozatos és rendszeres munkájának köszönhetően csapatunk megnyerte a járási bajnokságot, és az 1936/37 idényben felkerült a területi bajnokságba. Ott olyan ellenfelekkel játszottunk mint Érsekújvár, Galánta, Komárom, Vágssellye, Párkány és Pozsony. A II. világháború alatt szünetelt a bajnokság, csak ún. levente csapat működött Tardoskedden 18 éven aluli játékosokkal. Az 50-es években a futballcsapatunk elsősorban a területi bajnokságban játszott, s ekkor már „idegenlégiósok” is erősítették. Ez a helyzet 1958-ban megváltozott, ekkortól már csak hazai nevelésű játékosok alkották a felnőtt csapatot.

1948-1954 években épült meg a jelenlegi sportpálya, amelynek 1957-től fürdő is a része. Ebben az időben a felnőtt csapat mellett az asztalitenisz szakosztály és ifjúsági futball csapatok is elkezdtek működésüket. 1960-tól a helyi földműves szövetkezet lett a sport fővédnöke, amely szeretett volna a községben más sportágakat is meghonosítani, pl. sakkot, atlétikát, kézilabdát, de nem járt sikerrel. Viszont ami a futballt illeti, ezekben az években élte fénykorát, hiszen olyan játékosok játszottak Tardoskredd színeiben mint Gyurek István, Szikora György, Pósa László, Borbély Sándor, Móder József és László, akik az I. ligában játszottak, ill. néhányuk csehszlovák válogatott volt. Említésre méltó, hogy 1972-1979-ben sikeres lánycsapat is működött Tardoskedden.

1978/1979-ben javult a sportközpont felszereltsége, salakos tréningpálya épült és a fürdőbe bevezették a termálvizet. Később

befüvesítették a futballpályát, és kisebb átalakítások történtek, történnek a mai napig. Amíg a 80-as években Gyurek István edző irányításával a tardoskeddi csapat az egyik legjobb teljesítményét éri el, addig 1993-ban a legsúlyosabb vezetőségi válságát éli meg az egyesület. Aztán megújul, és Tardoskeddi Sport Club – ŠK Tvrdosovce névvel elkezd újkor történelmét.

A XXI. század elején a futásban ér el kimagasló sikereket Fugli Csilla, félmaraton futásban pedig Fazekas János képviseli a falut. 2009-ben átadták az egészében működő műfüves multifunkciós futballpályát, 2012-ben bővült a játékos és edzői öltözők száma, és a már két létező lelátó mellett újabb 200 ülőhelyet alakítottak ki a szurkolók részére.

Az elmúlt időszakban nagyon sok játékos, vezető, edző és önkéntes tette le a névjegyet a tardoskeddi sportéletben. A futballban Schrank Tibor, Vargovčík István, Fenyvesi István, Vas József, Borbély Sándor (asztaliteniszben is), Szabó László, Vanya József, Vanya László, Gyurek István, Bara Mihály, Újhelyi Ferenc, Horáček Frigyes és Brat Gábor. Az asztaliteniszben Szpevák Antal (fuballban is), Schwáb Antal, Strečko Ferenc, Varga László, Mészáros László, Lip-ták Miroslav, Vidová Zuzana.

Ma a tardoskeddi sportot 4 futballcsapat és 2 asztalitenisz csapat képviseli a versenyeken és sporteseményeken. Ezenkívül az iskolában florball működik, az ifjúság számára minden évben megrendezik a Móder Kupát, a Szikora György emléktornát, ill. a Gyurek Kupát. A Palomino lovardában a lovasversenyek mellett a Hubertus-napi rókahajtás ad lehetőséget lovaglásra az érdeklődőknek. A helyi halastavon népszerű horgászversenyek zajlottak régen, jelenleg a község területén lévő Putnoki és Bara tavakon szerveznek horgászversenyeket.

Reméljük, a napjainkban egyre nagyobb teret hódított technikai vívmányok ellenére a sportélet továbbra is fennmarad Tardoskedden, és a Tardoskeddi Sport Klub még sok-sok évig ad majd otthont sportolni vágyó fiataljainknak.

Buda Ferenc

KERESZTREJTVÉNY

Megfejtés:
"Szülőföldem szép Tardoskedd kedves énekelem..."

R.1.rész		Az erek összessége	Oxidréteg	Kálium, gallium	Tojás németül	R.2.rész		Dorgál Ferenc Eredeti trén!		A múlt idő jele			R.3.rész
Kötőszó						Szekundum				Allóvíz			
Szövegezett						Sarolta				Kettős betű			
Simon												Kelet	
												Regénytár volt	
Nyúlfajta						Magyaror. kódex						A réniium vegyjele	
Bulgária pénzneme					Csökken	Sas - németül						Állás, státusz	
					Ritka férfinév					Armádia			
										Tonna			
Magyar színész (Áron)				Becézett Katalin					Program				
				Legelő					Orosz férfinév				
A vas vegyjele			Olaszor. város							Farmer-márka			
			Vanádium sulfur							Franciaor. város			
Töszámnév						Rádiusz		Hosszú kétjegyű mássalhangzó				A kén vegyjele	
						Neutron		Rozália				Kínai filozófus	
Liter		...Júlia, Petőfi felesége									Dzsúsz		
		Ennivaló									Női név		
Azonban			Előd			Nulla		Szíriai fennsík					
			Felnőtt			Szilícium vegyjele		...gon, derékszőg					
Névutó				Olajcég					Nemesgáz				
				A tallium vegyjele					Svájci folyó				
Mivel					A hal petéje					Ász - angolul			
Elavult					Már - latinul					Némán porol!			
	Arányos természetű					Útszakasz						Európa-kupa, rövid.	
	-va párja					Nátrium vegyjele						Asztácium vegyjele	
Dob				Európai állam								Eta	
Feléled												Örs	
Fluor				Dehogy									
								Befoltoz					

Recept

Tardoskeddi százrétű

Hozzávalók: 60-70 dkg liszt, 1 tojás a tésztába, 1 tojás megkenésre, maréknyi cukor, kis só, disznózsír, 5-6 dkg élesztő édes tejben felfuttatva, s még kb. 2 dl tej

A lisztet, az 1 db tojást, pici sót és cukrot rugalmas tésztává gyúrjuk, tejjel szabályozzuk a tészta lágyágát. Félretesszük, letakarjuk, hagyjuk megkelni. Ha megkelt, gyúrotáblán átgúrnuk, és 6-8 darabra vágjuk. Minden darabból gömböcskéket formálunk, amelyeket egyenként kinyújtunk kb. 1,5 – 2 cm vastagságú körökre. Megkenjük zsírral, és bőven megszórjuk cukorral. A kinyújtott, megkent, cukrozott tésztát felcsavarjuk. Az így kapott tésztaarudat körbecsavarjuk, kissé lelapijtjuk és pléhre rakjuk. Bevagdossuk késsel, majd felvert tojással megkenjük. A pléhen 20-25 percig pihentetjük, ezt követően megsütjük.

Žilinsky Margit és Brešli Ilona receptje alapján